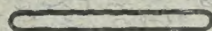
Веселий Оповідач.

З ДОДАТКАМИ.

Упорядкував Б. Грінченко.

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main Street, Winnipeg, Man.

Веселий Оповідач.

З ДОДАТКАМИ.

Упорядкував Б. Грінченко.

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main Street, Winnipeg, Man.

1. РОЗУМНІ.

Був у батька та син Грицько. От, Грицько пішов на улицю, а злодій заліз у комору. Батько чує, що там щось стука, та й питаєть ся:

— Се ти, Грицьку?

— Та вже-ж не хто!

— Береш кожух?

— Та вже-ж не що!

— Візьми й сірак!

— Та вже-ж не як!

— А може й куцину?

— Та вже-ж не покину!

Оглядїли ся вранцї батько з сином, аж зостали ся вони так, що нічим і пальця обгорнути. (Валк. п.).

2. НАУКА.

Хотів москаль по нашому навчити ся.

От наш братчик і почав його вчити:

— Слухай: як ішов я у Полтаву, то найшов халяву, та пішов на вечорницї та вдарив об лаву — ось вам, дївчата, на славу! Ну, кажи тепер ти, москалю!

— Как шол я, малий у Платаву, да нашол галянїшшу, нашол на пасїделкї, да ударіл аб скамейкю: вот вам, дївкі, на дїваваньєта! (Харьк. п.).

3. ГАРНА ДЇВКА.

— Ти, дївко не вмієш прясти.

— Дарма!

— Ти не вмієш і печі топити.

— Та дарма!

— Ти не вмієш і хати вимести.

— Та дарма!

— Ти не вмієш і шити.

— Та дарма-ж, кажу!

— Ти не вмієш і танцювати...
— Брешеш!

4. ПАРУБОК-ШВЕЦЬ.

Парубок швець учивсь у містї (у городї). Одного разу він прийшов до дому у гостину і був на селї на обідї. Сидить він, пишаєть ся — мов ми, просвіщені. Люде бачуть таке, то й не дивлять ся на його. То він тодї до їх:

— Не вважайте, люде добрі, що я швець: говорїть зо мною, як з простим.

5. ВСЕ Я ТА Я.

Покликав хазяїн за могорич до себе молотити. Спершу сїли випили.

— А хто — питаєть ся він, — по чарцї?
— Та хоч і я! — озиваєть ся один.
Випив, покректав, утер ся.
— А хто по другій?
— Та хоч і по другій я!
— А хто по третій?
— Та чи по третій, то й по третій, — знов таки той каже.
— А хто-ж, будьте ласкаві, завтра на тік?
— Та що-ж це ви? — каже то йтодї до других. — Усе я та я, а вони й мовчать. Я за себе сказав, а тепер уже на мене дуже важко буде.

6. ШВАЧКА.

— Шиєш, дївонько?
— Шию.
А пороти скоро будеш?
— Та ось тільки ниточку дошию.
(Харьк. п.).

7. ЧИМ ЇСТИ.

— Що це ти бабо, ополоником їси?!
—Та десь, пане, дїти кірець занесли.

8. ЦИҐАН.

Чоловік заколов кабана, пораєть ся вже біля його в хаті, коли входить циган:

— Сала, пане-господарю... чи то пак, до бридень!

Добридень! Сідайте у нас!

— Ах, то-то їстимемо, пане господарю!

— Їсти-мемо та не всі.

А циган:

А хиба вас дома не буде?

9. СВЯТО.

— А чому ви, хлопці, не орете?

— Та, дядьку, свято...

— Яке свято?

—Чересло й леміш ізнято.

10. РОЗУМНА БАБА.

Іде баба на базар. Іде чоловік:

— Сідай, бабо, підвезу тебе!

— Та ніколи, шиночку, шидіти, — треба йти!

Якось він упросив її, сіла вона на віз, — ото й приїхала вона в город. Злазить баба з воза та й каже: — Оче диво: і шиділа вшю дорогу, і на баазрі стала.

11. ЗЛОДІЙ.

В одному селі та оброть украдено. Шукали-шукали, — ніяк не могли знайти злодія. І не велика й штука та оброть, та за серце бере, що не знайдеш. Ось отаман і велить зібрати ся всій громаді. Зійшли ся.

— А що-ж ви всі тут? отаман питаєть ся.

— Усі.

—А той тут, що обротьку вкрав?

А злодій не вдержавсь та:

—Тут! — каже.

Зараз його і вхопили!

12. ЗЛОДІЙ ТА САЛО.

Злодій заліз в ночи до чоловіка Сави красти сало, увірвав ся з салом з бантини та й гепнувсь серед сіней. Сава почув та питаєсь ся:

— А хто там?

А злодій не дурний був та:

— Саво, — каже, — Саво! Прислав тобі чорт сало!

А Сава:

— Геть з ним! Я з чортами не братаюсь, то й сала їх не хочу.

— Ну, — каже, — коли не хочеш, так двері відчини та підсоби винести сало.

Так той, сердега, ще й підсобив.

13. НЕМА ЧОГО ЖУРИТИ СЯ.

Одного разу ксьондз (піп католицький) казав казанє (проповідь).

— Не впивайте ся, — каже, — люде, бо за це пити-мете смолу на тому світї.

Тільки з костьолу (з католицької церкви), а один дядько у крамницю та:

— А всипте менї кавратку смоли!

Дали йому. Випив одну — погано, але-ж не дуже; випив другу, розсмакував та й каже:

— Що гірка, то гірка; що погана, то погана, а все-ж нема чого журити ся: як втягнеть ся чоловік, то й те буде пити.

14. ЖИД ВОЯКА.

— А куди ти, Мошку, йдеш?

— А на війну іду.

— Та чого-ж так пізно?

— Та ніщого, сце двох, трох зарубаю.

— А як тебе хто зарубає?

— А кому з я сцо винен? За сцо мене рубати?

15. СКІЛЬКИ ВЕРСТОВ ДО НЕБА.

Їдуть два добродії з ярмарку. І як п'ять верстов проїхали, так і одпочити треба, бо як п'ять верстов, то й коршма стоїть. От їдуть і збалакали ся:

—А що, — каже, — як би його злічити, скільки то верстов до неба?

— А Бог його святий знає, скільки. Думка така, що верстов із п'ять буде.

— Тю на тебе, куме! Та як би туди п'ять верстов було, то там би коршма стояла.

16. ПИРІГ.

Випив подорожний чарку, виняв пиріг і їсть. Коли це заходить у коршму лях з польованя — голодний і холодний. Випив чарку, по хожає та все на пиріг дивить ся, а далї й каже:

— От у мене жіноча натура: як тільки вип'ю, так і схочу пирога.

А подорожний:

— А в мене така натура, що ніяк не хочеть ся з ляхом ділити ся.

Коли це москаль у коршму — випив чарку, підійшов до подорожнього, та за пиріг:

— А дай-ка, братец, піражка-та!

Уломив більшу половину та й пішов собі.

17. ЖИДІВСЬКІ НАЙМИ.

Жид наймив наймичку:

— Ти з мене, — каже, — галоцко, не богато бери, бо в мене небагацько діла.

— А яке-ж у вас діло?

— От бац: устань ранком, підмети хату — та й сядь; винеси сміття — та й сядь; подій корів — та й сядь; наноси води — та й

сядь; звари обідати — та й сядь; знову поприібрай у хаті — та й сядь; спряди поцинків двоє — та й сядь...

І все сядь та й сядь — і ліку тим сіданям нема. — А як узе все зробис, сцо я казав, — тоді обідати. Страва тобі хороса буде: ци зварис картоплї — юска твоя, раки — юска твоя, яйця — юска твоя... А сцо з, хиба мало, як три страви на обід? Де з білсе готують наймитам?

18. ЛИТВИН.

Литвин бив ся з кимсь та потім і росказував:

— Він мене обухом, а я його лапцьом, лапцьом!... Так що-ж би ви думали? мене повезли, як пана, а він побіг, як собака!

19. СПІВАЧКА.

— Та й погано-ж ти співаєш, дївко!

— Еге, погано! Хоч погано, та довго! (Харьк.).

20 НАПУВАННЯ.

— Напував ти коня?

— Напував.

— А чом-же в його морда суха?

— А води не достав.

21 ВОЛИ ВИННІ.

Післала жінка чоловіка сметану продавати. А він ласий був, роз'язав сметану та й хотів їсти. Воли смикнули, а сметана й розлилась. То він тоді:

— От ти й думай через бісових волів: тепер нї до торгу, нї до жінки! (Кролев. п.).

22. ЇДЦЇ.

— Ой, жінко, нездужаю! Як би ти менї зварила вареників... Та не звари сорок бо

не з'їм, а звари трийцять девять та великих... може-б я з'їв, та чи не одужав би.

—Ох старий! Як я молодою бувала, то сорок вареників з'їдала, а тепер хамелю-хамелю — насилу пятдесять умелю!

23. ГЛУХИЙ.

— Здоров, Тарасе!

— Хлїв плету.

— Боже поможи!

— На свині.

— Але-ж ти дурень!

— Спасибі!

24. ДОБРИЙ БУДЕ.

— Оце пекла, — бодай катївських рук не втекла!

— Та цить, дурний, то-ж твоя жінка!

— Нї, нічого! Як захолоне, то добрий буде.

25. ЧУЖЕ ЛИХО НЕ БОЛИТЬ.

— Їж, кумасю, хліб, хоч позичений!

— Та дарма, кумочку, менї його не віддавати!

26. КОВАЛЬ.

Був собі коваль такий мудрий, що взяв ся леміші чоловікови скувать та богато зеліза зопсував, перепалив бо не вмів робити. Тодї й каже чоловікови:

—Нї, чоловіче, скую тобі сокиру.

— Та чи сокиру, то й сокиру.

Кує, кує коваль, — не йде діло.

— Нї каже, — не сокиру, а серп.

Кував, кував серп, а далї каже:

— Хай уже швайку!

Покував ще.

— Краще я вже тобі шпик зроблю.

Та роспік шматочок того зелїзця, що від лемішів зістав ся, та в воду, а воно — пш!

— От тобі, каже, й пшик!

27. НЕВІСТКА.

— Хто винен?

— Та, звісно, невістка.

— Та її-ж і в хатї нема!

— Так плахта її висить. (Сумськ. п).

28. ЦИГАНІВ БАТЬКО.

— Цигане, твого батька піймали.

—Де?

— У коморі!

— Е, у коморі! У коморі хоч кого, то піймають. Ви його у степ пустїть, та й піймайте. (Павлогр. п.)

29. СЛЇПЕЦЬ.

— Слїпець, на млинець!

— Не хочу!

— На два!

— Не бачу,

— На три!

—В торбу при!

30. ДО ЧОГО ОХОЧИЙ.

— Як тебе звуть?

— Михайло!

— А робити хоч?

— Нехай-но!

— А борщу?

—Не хочу!

— А пирога?

— Хоч-би й два!

31. ШВИДКА РОБОТА.

Ходив рак сїм років по воду, та прийшов до дому, став поріг перелазити, — розлив, та й каже:

— Оттаке горе з швидкою роботою!

32. РОСКАЗАЛА.

— Бабо, де у вас отаман живе?

— Їдьте, серденько, навпростець, а там живе Андрій Швець, а там — круто соб — Кулина Вакуйенкова: її чоловіка торік узяли в москалї; — а там проваллячко, а за проваллячком — гульк: по городу ходить сива кобила, а на призьбі лежить руда собака. Ото, серденько, й отаман живе.

33. ЦИГАН ТА ХЛЇБОРОБ.

Циган хлїборобови росказував, скільки йому бідолашньому роботи:

— Менї, — каже, — дути!... — кувати!.. ухналї робити!... на базар носити, хлїб купувати, дїти годувати!... А тобі що? — Ори, мели, їж!...

34. СВІЖА КОПІЙКА.

— Чи був на базарі?

— Був.

— Що-ж ти купив?

— Козу.

— Що дав?

— Сїм кіп!

— Де-ж вона?

— Та продав.

— А за скільки?

— За пять кіп.

— На що-ж так богато втратив ся?

— Нїчого, що богато — аби свіжа копійка.

35. НАЙМИТ ЛЇНИВИЙ.

— Чого ти, наймитку, так рано встаєш?

— Та я то обуваннячком, то вдяганнячком та й надолужу.

36. НЕ ГУСАК, А ГУСКА.

Ночував перехідний салдат у баби, а як йшов, то гуску вкрав.

Наздоганяє його баба:

—Службо, підожди!

— А что, бабушка, мні скажеш?

— Та гуску мою віддай!

— Ах, ти, Бог мой! Ето гуска развє? Екой я дурак, Возьмі, бабка, — єй-єй думал, что єто гусак.

37 ЖИДІВСЬКЕ МІРКУВАННЯ.

— Мошку покрив-би ти хату — затікає.

— Герсти, крити хату! Та як її крити, коли тепер дощ іде?

—Та хто-ж каже, що тепер? Ти тоді покрий, як дощу не буде.

—Герсти, крити хату, як дощу не буде! Та в мене тоді й так буде сухо.

38. А ЩО ТЕПЕР БУДЕ?

Питаєть ся пан у жида:

— Був ти у Варшаві?

— Ні, не був.

— Дурень-же ти, що не був. А в Парижу був?

— Ні, пане, не був.

— Дурень-же ти, що не був. А в Римі?

— І там, пане, не був!

— Дурень-же ти, що не був.

— Я й сам, пане, знаю, що дурень... Але я і вас запитаю: чи був пан там, де я свою козу напуваю?

— Ні, не був...

— Ну, герехт! А що-ж тепер буде?

39. САЛДАТ ТА БАБА.

Сидить салдат, насипає порох. А стара

баба зроду того дива не бачила та й питаєть ся:

— А що то, — каже, — службо?

— А ето ікра салдатская, — бреше салдат — с ентово у нас, бабка, виходять салдати.

Тільки салдат з хати, а баба:

— Стривай-же, бісів сину! Не дам я вашій ікрі виплоджувати ся!

Та як ухопить той порох, та в піч його! Як бухне він — так печі мов не було.

От тоді баба:

— Чи не диво-ж з салдатами? В ікрі ще салдатиня, а дивись, що виробляє!

40. ЦИГАНОВЕ НАЙМАННЯ.

Наймає циган свого сина у найми:

— Та він, — каже, — добра дитина, та тільки одно з ним лихо — иноді їсти не хоче. То вже прошу вас: як що зноровить часом та їсти не схоче— не жал;уйте, прошу вас, нагая на його. А робити — вже чорт з ним! — не силуйте, паноче!

41. УСЕ ГАРАЗД.

Вертаєть ся пан з заграниці, і стрічає його гуменний на дорозі.

—А що, Іване? Усе гаразд дома?

— Та все гаразд, пане. Одно тільки...

— А що-ж там таке?

— Та ніж, пане, ваш складаний поломав ся.

—Ну, поломав ся, так поломав ся — що там балакати! Мабуть хлопці грали ся та й поломали.

— Та тільки не грали ся, а гнїдого білували.

— А з чого-ж то гнїдий згинув?

— Та погнали у місто по ліки та й підірвали.

— По ліки? А хто-ж хорий був?

— Та пані нездужали...

— Пані? Що-ж вона і довго нездужала?

— Та ні, пане, — усього один день, а другого дня від пожежі і Богу душу віддали...

— Як від пожежі?

— Та так, пане — як заняв ся хлїв, то все в пана вигоріло — нічого не зістало ся.

42. ЗАГАДКИ.

Гуляють люди у шинку та й причепили ся до жида:

— Загадуй, жиде загадок!

— Ну, то й загадок! — жид каже,. — А що-ж буде, як ніхто не вгадає?

— Та не жури ся про те! Хто не вгадає, той заплатить карбованця.

— Ну, герсти! А що-ж воно такеє, що в день чорніє, а в ночи біліє, а ранком синіє?

Думали-думали — ні, не втнуть: довелось дати по карбованцю.

— Ну, скажи-ж Мошку, що воно таке? — питають ся жида люде.

А жид:

—Герсти, що то таке? А я почім знаю!

— Е, так вертай гроші!

— А нащо-ж так? І я не вгадав — і я сам собі віддаю карбованця.

43. САХАР.

— Та й солодкий-же той сахар!

— А ти хиба їв?

— Та менї росказував цимбалистий, а йому казав басистий, що як вони грали у жидів весілля, то жиди їли, — і такий, каже, солодкий, що аж страх!

44. ДУРЕНЬ ДУМКОЮ БАГАТІЄ.

Лежить циган по обіді та й міркує:

— Ех, — каже, — як на оцій кобилї одурю та візьму бариш, росторгую ся, то куплю хату та хазяйство заведу.

А дїти: — І корову купимо!

А циган: — А вже-ж купимо приведе нам корова телятко, а те телятко...

— А я сяду верхи, — син каже, — та й їздити-му на телятковї.

Циган як схопить ся, як почне його чухра ти нагаєм.

— А не сїдай! А не сїдай!... бо спинку зломиш!

45. АБИ ШВИДЧЕ.

Зібрались їхать у ярмарок чоловік та жінка та й сїли обідати. Жінка й каже:

— Їж ти, чоловіче, юшку, а я курятину — аби швидче.

— Добре!

Пообідали.

—Ну, сїдай-же ти, жінко, на воза, а я верхи, — аби швидче!

Сїли. Чоловік висмикнув дугу та й гайда, а жінка зістала ся:

— Отсе-ж тобі, жінко, — аби швидче!

46. МОСКАЛЬ - КОСАР.

Ішов москаль на косовицю. Іде і собачку з собою веде.

— Москалю, куди йдеш?

— Касїть! — веселенько каже.

— А собачку-ж нащо береш?

— Вот! Што сам нє іс'ем, то собачка іс'єсть.

Вертаєть ся косар — ледви ноги волоче. Не гаразд, мабуть, косило ся.

— Москалю, косив?

— Касіл, чорт меня насіл! — і голову не одведе.

— А собачка-ж де?

—Іс'єл! (Харьк. п.).

47. ВАРЕНИКИ.

Вернув ся салдат на кватиру з муштри пізно і просить їсти.

— Оттам, — каже господиня, — у печі в макітрі, — витягни сам.

— Дая, может, перекіну?

— Бери, бери — воно не розіллєть ся.

Витяг салдат вареники.

— Да как же єво єсть?

—Та бери в руки та їж!

— А как же оно прозиваєть ся?

— Ат, — каже, — жери мовчки собі!

Попоїв салдат, аж пальчики облизав, та тоді:

— Харашi, бабка, твої жеримовчки, — жаль только что маловато.

48. ЗЕЛЕНИЙ ДУБ.

Сів батько з двома синами обідати у лісі.

Узяли ся горячого борщу. Покуштував один син — пече.

— Та й дуб-же! — каже.

І другий син покоштував:

— Та ще й зелененький, — каже.

А батько заслухавсь, про що вони балакають, та як сьорбне тоді повним ротом того борщу, як підскочить:

А щоб-же ви, синки, на тому дубові повисли!

49. БАБИНІ ГОРОБЦЇ.

— А скільки ви, бабо, піймали горобців?

— Отсе, синку, тільки отсього піймаю, та ще девять зістанеть ся, — то й буде аж десять.

50. ЛЇЧІННЯ.

Їдуть з ярмарку.

— Тпру! Стій! Давай, жінко, гроші лїчити! Кажи, куди поділа?

— Та що, се тобі, чоловіче, так здало ся, щоб усе гроші лїчити! Ну от: копу за сіль, копу на сіль, та за копу соли купила, та копу з кумом пропили — от і гроші всї!

— Так! А гей, воли!

51. НОЧЛЇЖАНЕ.

Покрали коней, а ночлїжане бачили. От їх на допит.

— Ви винні! — кажуть.

— А вони:

— Не знаємо ми нічого! Правда, що ми ходили дещо і гомоніли про що, тільки, коли ми хоч що, або що, то нехай нам чорт знає що — от що, а не то-що! А ви кажете, щоб ми там -що-що, або або-що!

52. ТЕСТЕВІ ДАРИ.

Як оженв ся, то дав менї тесть у придане торбу з сьома перегородками: на хлїб і на вихлїб, на шпоно й на вишпоно, на сіль і на висіль...

Та дав іще кобилу таку, що як положити на віз сім мішків порожних, то з гори ще й біжить!

53. МАЛО ЇСТЬ.

— Ти, бісового сина дочко, по десять разів на день їси! І хиба тобі не настарчиш!

— Де-ж там по десять разів! Усього по тричі!

— А злїчи, сяка-така!

— Снїдала-обідала, — раз їла; полуднувала-підвечіркувала — два їла; вечеряла-повечіркувала — три їла. От і все!

54. УГАДЬКИ.

У мене, — каже циган, — три сини, та всї три угадьки: як скаже один, що буде дощ, другий, що хмарно, третій, що соняшно — так котрий і вгада!

55. БДЖОЛИ.

Залїз циган на пасїку бджоли піддирати. От чи підідрав, чи нї, — коли се хазяїн прибігає з людьми та до цигана:

А що ти тут, такий-сякий, робиш?

Та як заходились його періщити — на силу вихопив ся циган. Тодї як побіг... А люде гукають:

— А що, чи добрі, цигане, бджоли?

А циган:

— Хто їх зна, чи вони добрі, чи нї! А що мед, — то тяжко солодкий!

Та знов бігти!

56. ЦИГАН НА МОРОЗЇ.

Довело ся бідному циганови, що нїде й погріти ся, а зима була люта. Загорнув ся він у неретку (сїть така), сидить, ухналї зубами кує. А далї й каже, показуючи пальцем крізь очко:

—Се-ж то тут холодно, а як-же воно там?!

57. ТЇСНОТА.

Раз їхав чоловік великим шляхом та проїздив піуз верству: коло верстви дорога була накочена, то якось він і зачепив ся. От став то дї, чуха потилицю та й каже:

—Яка-ж то тїснота, що нїде й возом проїхати!

58. ГОЛОДНИЙ ЦИГАН.

Прийшов циган до чоловіка, три днї нїчого в ротї не було, сем'я сидить голодна, а тут жінка хліб з печі виймає, борщ на припічку булькотить... Циган каже:

— Кипи-кипи, борщику, будем тебе їсти!

— Будем їсти та не всї, — відказує хазяїн.

А циган:

— Хиба ти не хочеш?

Коли циганча прибігає, бачить; на лаві хліб парує... а попросить сором.

— Ідїть, — каже, — тату, обідати!

—Обідайте собі сами, а я з добрими людьми побалакаю.

Циганча не йде, кличе вдруге, втретє... як ухопив циган хліб, як шпурне ним у циганча...

Я— нічим менї тебе, сяка така дитино!..

А циганча за хліб та до дому. (Київськ. п.).

59. ХИТРИЙ.

Пішов один чоловік позичати воза, а той у кого він позичав, помітив уже його та й каже:

—Та я-б тобі, сину, дав та ти, орючи, як рубаєш що, або притісуєш, то далеко дуже від воза відходиш.

— Е, нї, дядечку, їй Богу! що рубаю, то все до колеса.

— Тим то, як я тобі давав той раз воза, то все обіддя було порубане! Іди-ж собі та більше і не вертай ся! (Полтавщ.).

60. ДИТИНА З ПЛАЧЕМ.

Одного разу їхали два купці і заїхали на заїздний двір, а двір держав чоловік простий. Позносили ото вони з воза свої клунки і просять хазяйку, чи не можна достати кавунів та динь.

— Чом не можна? — Можна! — каже хазяйка.

От вона й пішла по кавуни, а хлопчик ро ків пяти зістав ся дома і давай ото кричати, що мати не взяла його з собою. А хата поруч із тією, де були купці. Ото він кричав, поки втомив ся, тоді замовк.

От один купець, — бо їм обридло, що він кричить, — і каже:

— Ну, слава Богу, перестало!

А хлопчик, почувши:

— Еге, перестало! спочину та й знов буду. (Полтавщ.).

61. СТАРШИНА.

Раз обрали собі люде старшину. От і запишав ся новий старшина; зробив ся такий пановитий, що й підступити до його страшно. Сидить якось новий старшина на рундуці і ба чить, що хтось їде селом. Погукнув старшина на свого небожа:

— Біжи мерщій та спитай ся, що воно за птиця таке їде через моє село.

Кинув ся хлопець миттю доганяти: біжить та гукає на проїзджаючого, щоб підождав. Стало. Підбігає хлопчик.

— Чого тобі треба? — питає проїзджаючий.

— Та наш новий старшина звелів спита ти, що ви за птиця така тут їдете?

—Скажи своєму новому старшині, — о-

звавсь проїзджаючий, — що і ти дурень, і старшина дурень.

Вернув ся хлопець. Старшина питає:

— А що?

— Та то якийсь знайомий.

— Як?

— Та так: і вас знає, і мене знає.

— Як-же він знає?

— Та казав, що й ви дурень, і я дурень.

Замовк старшина. З того часу вже нікого не питав ся. (Катеринославщ.).

62. МАЧУХА.

Обділила мачуха двох своїх пасинків кождого цілим пиріжком, а синови ні одного не дала, та й каже пасинкам:

—А ви-ж дайте моєму синови хоч по половинці. (Харківщ.).

63. ЛІНИВА БАБА.

Була собі стара баба; жила вона у двійці з онукою, та не було у них ніякої худобини, тільки собака та трибока хатина Бідували вони на світі більш за ліньками. Поки онука була мала, то баба ходила на заробітки, копала ріпу, а вона й сама не пішла, і онуки не пустила.

—Нащо мені, — каже, — ріпа? В осени онучку заміж віддам, собака здохне, а сама як небудь: то в зятя, то в родичів переживу зиму.

Але збігла й осінь, прийшла зима, а собака не здихає і онуки ніхто не бере заміж, а їсти вже нічого. То отсе тільки зачує було стара, що віконницею вітер стукає, то зараз:

— Вийди лишень, унучко, на двір: старости прийшли.

Аж там нікого нема. Ждали, ждали, а тоді баба й каже:

— Ні зять онуки, ні чорт собаки не бере! Хоч би вже який діявол на ріпу покликав!

64. РОЗМОВА.

Їде чоловік шляхом із торгу, а другий йому на зустріч:

— Здоров!
— Здоров!
— А що?
— Бичка.
— А де?
— У базарі.
— За скільки?
— За сім.
— Прощай — соб, гей!
— З Богом — гей! (Київщ.).

65. КОМУ ВОНЯ, КОМУ ПАХНЕ.

Купив чоловік дьохтю аж за три злотих та й несе його вулицею аз мотузок, що причеплений був до мазниці. Ще не далеко відійшов він від крамниці, коли се той мотузок — тріск! і увірвав ся; мазниця гепнула на землю, і дьоготь потік із неї. Біда чоловікови! За останні гроші купив, а тут така шкода! Давай він збирати той дьоготь пригорщами. Де не взяв ся купчик, ішов поуз, та, порівнявши ся з ним і давай лаятись:

— Ех, ти, хахол! навонял сдєсь дьогтем!

— Еге, тобі він воня, — озвавсь чоловік, — бо ти грошей за його не платив, а я заплатив за його три злотих, то він мені пахне. (Катериносл.).

66. ЦИГАН - КОСАР.

Наняв чоловік цигана сіно косить і назначив йому ціну, яка вже там була, і харч.

От той вийшов косить, та й пролежав увесь день у лїсї. Над вечер прийшов:

— Уже скосив!

От повечеряв, узяв гроші, та ще й просить сала; а чоловік не дає; він і каже:

— Ну, не дав ти сала, щоб-же твоя трава встала!

Коли піде хазяїн на другий день — аж трава й стоїть.

—От каторжний циган!!!... Щоб було менї йому вже той шматок сала дати, а то пропала робота. (Київщ.).

67. РОЗБІЙНИК ТА ЖИДИ.

То був собі один розбійник з хлопцем, та бачить раз — їдуть жиди. От він і каже хлопцеви:

— Візьми булаву та перестрінь тих жидів і скажи, щоб гроші віддали.

Хлопець пішов, став на шляху та й каже:

—А давайте гроші!

— Гирсте, які гроші?

— Менї, — каже,— звелено, щоб усї віддали.

А воно таке мале, хоч і з булавою на плечи, то жиди й не дивлять ся.

А той розбійник тим часом зайшов та й став за дубом, та виглянув звідтіль і булаву свою оттаку здорову показує та й каже:

—Віддай, віддай йому гроші!

Тодї жиди:

—Ну, оттакому козакови, то й гроші віддати, а то — чорт знає кому! (Київщ.).

68. ПОТОЦЬКИЙ ТА ІВА.

А то був дуже богатий пан Потоцький. І в його підданий Іва — і Потоцький його дуже любив: куди, було, сам їде, то вже й Іва з ним.

Прийшли іменини Потоцького. Іва приходить:

— Моє ушановання, ясновельможний ґрафе!

— Моє ушанування, Іво!

—Поздоровляю ясновельможного пана ґрафа з іменинами!

— Ну, спасибі, Іво, що не забув!

Виніс йому дуката (три рублї) і дав.

—Ну, а твої іменини, Іво, коли? Я до тебе прийду.

—І! що ви, ясновельможний пане жартуєте!

— Нї, Іво!... А що-ж ти менї даси, як прийду?

— Та в мене, ясновельможний пане, нїчого немає, — що я вам дам?

— Е, вже-ж так: я собі тепер, а прийду — ти менї повинен дати...

От, Іва собі думав, що Потоцький жартує: пішов собі та й забув. Приходить той день що сказав: Івана там якогось.. Потоцький приходить:

— Здоров, Іво, з іменинами будь здоров!

— Спасибі, ясновельможний пане!

Сїв Потоцький, балакає. Сидїв-сидїв — не дає Іван нїчого.

— Ну що-ж ти, Іво, менї нїчого не даєш? — каже Потоцький. — Ти мій мужик — прийшов до мене, то я тобі дав три рублї!... А я ґраф, ти повинен менї дати пятнайцять.

— Де-ж я вам їх ясновельможний пане, візьму?

—Де хочеш бери!

— Та в мене нема, милостивий пане!..

— Е, лайдак, ґалґан! коли нема пятнайцять рублїв — верни мої три!

Іва — нічого робить — вернув. Потоцький узяв і пішов до дому. (Поділля).

69. ПОТОЦЬКИЙ ТА ЖИД.

Приносить жид до Потоцького цетрини і помаранчі,чи не купить ясновельможний пан?

Узяв Потоцький три штуки.

— Що-ж тобі за їх, жиде?

— По десять грошей, ясневельможний пане

— Що?

— По десять грошей дасть ясневельможний пан...

— Гей, — гукнув Потоцький, — поведи його, покажи йому палац!

Козачок повів по палацу жида. А там палац — то так як та церква! По стінах портрети понаписувано...

Обводив козачок того жида по всьому палацу. Вернув ся.

— А що-ж гроші, ясневельможний ґрафе?

— Що?! дурню, жиде!.. А за віщо ти, пся віро, дивив ся на палац?... З тебе слідує пів рубля, а я з тебе тільки тридцять грошей узяв... геть! жени його!

Так жида й прогнали. (Поділля).

70. ПОТОЦЬКИЙ ТА ЛЬОКАЙ.

Потоцький був дуже справедливий: вже що зробить, то зробить яку там пакость, а що справедливий, то так! І не любив, щоб дурно його пропадало, — бо й скупий таки був. От і дає він своєму льокаєви що-дня рубля на вино: де хоч бери — пляшка щоб йому вже була до столу.

Тільки одного разу обідав Потоцький та й не допив пів чарки, хотів вивірити льокая.

Сїдає Потоцький другого дня обідати, подає льокай йому знову цїлу пляшку. Глянув на його Потоцький:

— А де вчорашне вино?

— Яке, ясневельможний пане?

— Як то яке? Що я вчора не допив!

— Не було, ясневельможний пане!

— Як то не було? А, лайдак, гунцвот, — брешеш!

— Там тільки на денцї, ясневельможний пане, гуща зостала ся, півчарки...

— Подавай менї гущу, щоб було півчарки... подавай, ґалґане!

Льокай — нїчого робити — поставив йому за свої гроші ще пляшку. Потоцький узяв, одлив собі півчарки та й каже:

— На — се твоє! менї твого, дурню, не треба!

І віддав йому назад цїлу пляшку.

— Та гляди, щоб ти менї не плутав, дурню — не займав панського добра, а то я тебе батогами одшмарую! (Поділля).

71. ПОТОЦЬКИЙ ТА ЛЇСНИЧІ.

У Потоцьких лїси є й тепер здорові, а тодї ще більші були. У його були там і лїсничі і куренні. То звісно: панський лїс — крадуть та й продають.

От, довідав ся пан Потоцький, що так його лїси переводять; — „Стій-же, я вам дам!" А льокай, що з ним їздив, і підслухав та тим:

— Стережіть ся, — каже, — брацця, бо Потоцький дочув ся, що лїс продаєте, то казав, що швидко приїде до лїса оглядати.

Ті лїсничі, як почули, мерщій позгромаджували свіже гілля, свіжі пеньки снїгом поприкривали — і ждуть уже Потоцького.

Коли підняла ся така хуґа: світу не вид-

ко — мете!... А в лїсї аж виє. Бачуть: підїздить якийсь чоловік до куріня, — коебняком напяв ся, у простій одежинї. Злїз з санок: а ті зараз і пізнали вже, що то сам пан Потоцький, та й нїчого...

— Здорові, люде добрі, пустїть коло вас погріть ся!

— Сїдай, ґрій ся, — кажуть.

От посїдали всї біля багаття, і пан Потоцький з ними, — балакають. Потоцький і каже:

— Продайте, хлопцї, менї дерева.

— Що? як то: панське добро та щоб ми продавали?! такого доброго пана?..

— Я вам, — каже, — і могоричу поставлю.

— Могорич, — кажуть, — станови — випємо, а дерева не продамо: ми панського добра стережемо як ока!

Виняв Потоцький з саней боклак горілки —так, може, відрі дві, поставив. Сидять, пють... То бач, він хоче їх підпоїти: сам там півчарки випє, а їх напуває... Та мужика одуриш!

Попили ту горілку; він таки лїзе:

— Продайте, хлопцї!

— Та раз тобі, — кажуть, — сказано, невіро, що панського добра не продамо без пана!

Він знову:

— А може-б ви, хлопцї, продали?...

— Гей, хлопцї! — гукнув отаман, — а возьміть лиш його — чого воно оця невіра сучеть ся?

Хлопцї так і розіпяли Потоцького, та й давай шкварить... Ушкварили йому, може, з півсотнї.

— Ото, щоб ти не підбивав добрих людей на зле діло! їдь, та нікому й не кажи!

Потоцький зняв ся — поїхав, та вже нікому й не хвалить ся, чого заробив.

Потім того збирає він усю свою службу. Зійшли ся всі. От він велить позвати:

— Позвіть менї отакого — отамана і отаких — лїсничих!

Тих кличуть, а в їх уже й душа похолола...

— Отсе буде!" — думають.

Прийшли, поздіймали шапки:

— Здорові, ясневельможний пане! Чого ясневельможному ґрафови нас треба?

А Потоцький поздоровкав ся з ними та й каже:

—Кажуть, що до вас приїздили дерева з мого лїса купувати?

— Приїздили, ясновельможний пане, приїздили!

— Що-ж ви йому сказали?

— А що ми йому сказали, ясневельможний ґрафе? сказали — не продамо: ми панського добра стережемо як ока!

— А він вам що?

— А що, ясневельможний ґрафе? Горілкою хотів підпоїти...

— А ви-ж що?

— Горілку випили, а його батогами вибили!

— Ну, добре, добре! так і треба панського добра стерегти! Отже вам за те, хлопці, по дукату! (Поділля).

72. ЦИГАНОВА ВІРА.

— Цигане, якої ти віри?

— А тобі якої треба?

73. СКІЛЬКИ РОКІВ.

Як-же мені знати, скільки мені років? Як родивсь, то без памяти був; як ріс, то розуму не мав, а як уже до розуму дійшов, то тоді-б то й лічити, та богато літ уплило.

74. БРЕХЕНЬКА.

Як був я ще парубком, а дід тоді ще невеличком був, а батька ще на сьвіті не було, то дідусь було питаєть ся:

— А що будем, сину, робити? зима холодна.

То я було діда ражу:

— Поїдьмо, — кажу, — дідусю, в ліс та нарубаємо дров.

— Поїдьмо, так і поїдьмо!

А в нас бичечки невеличкі собі були, так, можно на пригірщ було взяти. Поїхали в ліс. Дивлюсь, аж ломачча така велика купа! Я стук сокирою в те ломачча! а медвідь звідтіля, з того ломача! Коли я в те ломача, аж там шестеро яєць. Як узяли ми з дідом, то дручками на віз не скотили, та вже я ледве не ледве в шапку забрав: такі великі.

Ото приніс до дому. А в нас, як на те, правда, свиня квоктала. От я підсипав під ту свиню, а вона й вилупила мені 6 волів, так як соколів. Тоді вже як узяли ми з дідом тими волами поле орати та хліб сіяти... та і вродило-ж добре! Вийдем було з дідом на поле, то те чуже, а те не наше; те чуже, а те не наше!..

Як узяли-ж ми женців збирати так, Боже мій милостивий! що то ми того женця зібрали! аж одну бабу!... Як понажинала вона нам кіп!... Боже милостивий, скільки кіп!

А дід покійник і питаєть ся мене:

— Де-ж ми, синку будем скирти складати?

А я кажу:

— Але-ж у нас комин великий, то на комині скирти складемо, а на печі молотитимем.

Як-же вклюнулась та проклята кузька, миші, та так-же вклюнула ся! А в нас, признать ся, кіт добрий був. Як махнув він по комену, як ударить хвостом, а наші скирти та в помийницю!...

А тут уже й батько підріс. Так мати, було, все любить молоко парене, а ми все кисле. То мати, було, по селу парить, парить а ми в запічку киснем-киснем. А батько, правда, рибалка добрий був: кине удочку в чужу будочку, то й тягне коли не кожух, то свиточку.

От ми й розжились. Так батько каже:

— У тебе мати вмерла, а в мене жінка, то поставимо обід.

Як узяли-ж ми збірать людей на обід, та з такою умовою, щоб була своя ложка, і хліб і сіль. От як найшло народу, так, Боже милостивий! — аж два чоловіки. Так батько й каже:

— Засолим-же отсе озерце, то виїжте щербичку, а на споді буде рибка.

Так ті люде не здякувались.

75. ВЕЧЕРЯ.

— Уставайте, тату, вечеряти!

— А хліб-же є?

— Ні, нема.

— Вечеряйте-ж дітки, — я розіспавсь.

76. ГОСТЮВАННЯ.

— Е! як я в їх була, то там мене гарно приймано: так просили, так не пускали...

— Та куди-ж не пускали?

— Та до їх у хату. — А так приймали, так приймали — все з столу... Так ми посиділи на покуті — знадвору... та й до дому пішли.

77. ПОХВАЛИВСЬ.

— Ех, каже парубок, танцюючи, — ех, штани-ж мої, штани сині, а ще двоє дома в скрині.

— Так скинь-же мої, вражий сину, коли в тебе є свої! — каже його товариш.

78. НЕСЕТЬ СЯ.

За кріпацтва ще пан один служив десь у місті, і прислано до його чоловіка з його слободи.

— А як-же справляєть ся там новий економ — пита пан того чоловіка, що приїхав.

— О, то-то пане, несеть ся!

— Ну що-ж? як?

— Все, пане, знизу поли надрізує, та плечі латає.

79. ПІШЛИ В ГОРУ.

— Цигане, он твого батька повісили.

— О! пішли наші вгору.

80. ХОРИЙ.

—Що се тобі, синашу, сталось? Чи то в тебе хороба яка, гнітючка, чи що? Бо ти-ж таки нічого не їси. Чи їв ти сьогодня що?

— Ні, тату. Тільки дали менї мати у ранці хліба окрайчик, та черствий дуже; от я хотів розмочити його у відрі з водою, та не влїз, — так я його сухим і згриз. Більше нічогісінько не їв.

81. ХВАЛЬКИ.

Купив собі чоловік нові чоботи, жінці перстенів, а дочці сережки.

Настало свято, усї і повбирались у новеньке.

Коли се заходить якийсь гість.

Чоловік сїв на покутї, човга ногами, — виставивши нові чоботи; сам хату озирає, а то дї, ногою показуючи (щоб чоботи бачили):

— А чом се у нас, — каже, хата не метена?

А жінка виставила поперед себе руки, роспірчивши пальцї, щоб перстенї видко було, та й каже:

—Чи я-ж не казала?

А дочка замотала головою так, що сереж ки зателїпались, та собі:

— Отсе лихо! скільки-ж разів її на день мести?!

82. ДУРНІ ПРОДАЖНІ.

Одному чоловікові та треба було у містї купити дьохтю. От, не потрапив він куди треба, та й зайшов у таку крамницю, де всякі хви ґи-миґи продають.

Увійшов, мазницю поставив біля ніг та й дивить ся.

А в крамницї тільки один крамарчук, і питаєть ся він того чоловіка:

— А чого тобі?

— А дивлюсь, — каже чоловік, — що тут продаєть ся.

— А тобі ж чого?

— Та менї дьохтю.

— Та не дьоготь же, а дурнї, дурнї, дурнї тут продають ся.

Подививсь чоловік на його та й каже:

— Оце ж як тих дурнів здорово купують — тільки оден усього й зостав ся...

83. НЕОДНАКОВА МІРА.

Невдала жінка напекла негарного хлїба та вже й підлещуєть ся до чоловіка:

— Глянь, чоловіче, який бо то хлїб гарний — як пух легенький!

Тільки жінка одвернулась, а чоловік гуп її тим хлїбом! А вона тодї:

— Оце харциз, ударив, як камінюкою!

84. НАЙМИТІВ ЗВИЧАЙ.

Наймит першого року каже:— „Десь господарські воли зайшли"; на другий:— „чи не бачили де наших волів?" А на третий — то вже: „—от, десь мої воли зайшли; шукаю сам і хлопців розіслав — і нїде не знайдемо."

85 МАТЕРИНА НАУКА.

Навчали мене покійна мати: — „Не радїй, сину, чарцї! — так я й доси їх слухаю: як дійде до рук чарка, я скоренько її вип'ю і від дам зараз — нї трохи їй не радїю... хай їй цур!

86. ДЯК.

— Дяче, дяче! чого твоя сем'я плаче?
— Не всїм же співати!

87. СТРІЛЕЦЬ.

Як стрельнув у качку, — так і вбив. Так не ідолове ж піря: саме полетїло і мясо занесло.

88. ГАРНИЙ СИН.

— Ей, синку, не роби так, а то будем бить ся!...

— Тпру!

— А що?

— Що ж, бить ся, так і бить ся!

89. ХИТРИЙ ЦИГАН.

Обіда у коршмі якийсь купець і подали йому порося печене. А тут циган нагодився, просить їсти. А купець:

— Добре! — каже, — що ти найсампеpед зробиш поросяти отсьому, те й я тобі зроблю, а тоді вже й їстимеш.

А циган зараз те порося поцілував та тоді:

— А ну, пане, й мене так!

90. НАЯРМАРКУВАВ СЯ.

— Тату, на ярмарку всї люде лошат погубили...

— А ти?

— Еге! я своє вже увечері...

91. БЛАЖЕН МУЖ.

Блажен муж до церкви недуж, а до корчми чим дуж. І з старів ся воюючи, по тих кор чмах ночуючи. І купує й наливає, наливає-випиває, випиває і куняє, — свого віку доживає.

92. НЇ СЮДИ, НЇ ТУДИ.

Якась панї, не дуже то богата, хотїла поводитись зовсїм по панському. От одного разу наїхали гостї, вона й покликала якогось Микиту, що рубав там дрова, чи біля волів по рав ся, і звелїла розносити чаї; а щоб Микита не помилив ся, кому попереду, а кому потїм, то панї його раз по раз смик та смик за поли:— „Сюди, Микито! Туди, Микито!" Носить Микита чай... А далї панї якось не потрапила за поли та за очкур смикнула, а він га-

спидів, та був з зашморгом... Зоставсь Микита з чаями посеред хати, мов кінь спутаний... та, повернувши ся до пані:

— Сюди — каже, — Микито! Туди, Микито! Оттепер уже ні сюди, ні туди!

93. ГОЛОВКУ СКРУТИВ.

Циган унадив ся обідати і вже поміча, що хазяйка, як покрає отсе мясо на тарілці, то кращими кришениками до чоловіка або до дітей. От циган і пішов на хитрощі: почав росказувати, що він горобця піймав та — „оттак, каже, голову йому скрутив!" та хап за тарілку і крутнув її кращими скиценикам до себе.

94. ГОЛОДНИЙ.

— Мало пирогів!

— Та їж, ненажеро, — отам на печі повна макітра!

— Еге, я не хочу! я думав, що нема!

95. КОТОРІ НАШІ.

— Помагай, Боже, нашим!

— А которі ж ваші?

— Которі подужають.

96. ЛИХІ ЛЮДЕ.

Оттам, матінко, лихії люде: як напалося на мене все село, — ледві-ледві одгризла ся.

97. ХМІЛЬ ТА ЦИБУЛЯ.

Здибав ся хміль з цибулею: перше один одного позневажали, а потім повеличали.

— Помагай Боже, гірка!

— Здоров, шалений!

— Помагай, Боже, тобі, смаковита!

— Здоров будь, веселий!

98. ПІЙМАВ.

— Тату, я піймав татарина.
— То веди його сюди.
— Не ведеть ся бо...
— То пусти його.
— Так не пускаєть ся-ж бо!...

99. ЛАСУВАННЯ.

Коли ласувать, так ласувать, бий, жінко, ціле яйце в борщ!

100. МАТИ Й МАЧУХА.

Рідна мати брехуха: — „І щоб тебе! І бодай тебе!" А сама вже: — „Ох, коли-б чого не стало ся дитині з мого дурного слова!" А що вже мачуха, то справедлива, ніколи не збреше: як каже:

— Я тобі дам! — то вже дасть!...

101. НАГУЛЯЛИСЬ.

— Оттак, хлопче, ми всю ніченьку прогуляли!.. І нагулялись як!... Там пани чаї та шпунти пють, а ми в приглубнику знай люльки плюндримо!...

102 ОЧІ.

Приніс чоловік податок, а писар подивив ся у книгу та й каже:

— За тобою ще недоплата. Ти не віддав.
— Ні, віддав.
— Не віддав!
— Отже віддав!

Бачить писар, що не обдурить, та щоб викрутить ся якось, — до писарчука:

— А подай мені очки!

Надів окуляри, глянув:

— Правда твоя: віддав.

Тодї той чоловік:

— От спасибі отсим скляним очам, а ті хоч би й повилазили!

103. НЕ ГРІШИ НА БОГА.

Циган зайшов до шевця, а в того дїти на той час померли. Питаєть ся циган:

— А де ж твої дїти?

Швець каже:

— Бог забрав.

Просить тодї циган напити ся. Той, з свого жалю, не дивлячись:

— Он, — каже, — напийсь!

А там шевський квас стояв. Циган як сьорбонув та тодї:

— Не гріши, чоловіче, на Бога: од чортового квасу дїти померли!

104. МЯСО І САЛО.

Чоловік якийсь кабана смалив, а циган тут нагодивсь і намагаєть ся: дай та дай йому сала. Той дав йому. То циган тодї:

— Дай і мяса!

— Добре, — каже чоловік, — дам і мняса, тільки скажи одним словом: Мнясо й сало.

Циган і почав: і „мнясечко-салечко,” і „мнясце-сальце” — нї! А далї:

— Мнясало! — каже.

Засьміявсь чоловік і дав йому мяса.

105. МАЧУХА Й ПАСИНОК.

Мачуха дала на снїдання своєму синови чогось ласенького, а пасинкові нічого. От, той боїть ся попрохати, та тільки мугиче собі, співає: „Я б і хлїб їв, я б і хлїб їв!”

— А дубця не хочеш? — грімнула мачуха.

А він тоді:

— Хиба ж уже й співати не можна?

106. ЖИДІВСЬКІ СТРАХИ.

Ішов жид у ночі лісом, Аж дивить ся, сто їть на шляху розбійник з булавою на плечех. Що тут робити? Убє, а найбільше — гроші за бере. Тоді жид зняв шапку, надів на руку й гука:

—Ей, цуєс? Я не один. А сцо один, то один, а сцо два, то два: два завсігди не один!

Мовчить розбійник і стоїть, з місця не ру шить ся. Жде жид, трусить ся. Далї ще вигадав:

— Ей, цоловіце, а ні ваз ся! бо сцо два, то два, не один, а собака у мене третій.. гуджга! кусі! гавх! гавх!

Мов і не чує той — стоїть. І всю ніч так... Почало світати, глянув жид, аж то не розбійник з булавою, а пеньок з гілкою. Тоді жид:

— Пхе! сцастя з твоє, со ти пеньок, а то б знав як лякати!

107. ТЕРЕШКО.

— Здоров, Терешку!

— Еге, здоров!... Хиба не бачиш, що я в новій сорочці?

— А, здоров у новій сорочці, що мати з рядна пошила.

— Еге, з рядна, та з достатків: то мати умисне такі товсті нитки виводили, бо в нас сього року дуже коноплї були вродили.

— А чого ж вона така куца?

— Еге! Бо така витекла...

108. ЦИГАН ТА СОНЦЕ.

Наняв ся циган до чоловіка косити. От циганови хочеть ся, щоб скоріш день минав та щоб їсти несли, то він:

— Сідай, сідай, сонечку!

Та рукою на його, щоб сідало. А чоловік шуткуючи і собі рукою, буцім одверта сонце. І так що пройдуть ручку, то знову на те сонце...

А далї циган:

— От, — каже, — біднеє сонце вже засмикали, а господиня все їсти не несе.

109. РІЗДВЯНІ ГОСТЇ.

Приїхали до чоловіка на Різдво зять з дочкою. Ну, погостювали день, два і три, і чотири, і все сидять та й не їдуть. Вже й Водохрища проминуло, мясниця наближаєть ся, а вони до дому й не думають. От чоловік тодї й прибрав ярміс...Пішов до отамана, побалакав. Одного ранку снїдають, а отаман під вікно:

— А чи нема, — каже, — у вас різдвяних гостей?

— Та нї, нема... А хиба що?

— Та таке й таке дїло: наказ прийшов, щоб забирать.

— Нї, Бог милував, нема...

Пішов отаман, а батько:

— Ну, — каже, дїти, треба вам утїкати.

Та як же його утїкати? Як побачуть, що виїздять різдвяні гостї, — лихо буде! І нараяв батько, що він їх у мішках вивезе з села, наче просо везе. От, повлазили вони в мішки, по завязував він їх, поїхали. Коли се отаман той (а батько та підпрохав його) перестріва їх.

— А ти що везеш? Чи не різдвяних гостей?

— Та ні, се я просо...

— Де? отсе?? — питаєть ся отаман та як уріже ціпком по тому мішку, дедочка, а тоді по тому, де зять. Ті тільки терплять...

— Та отсе-ж, — каже батько.

— Обидва і сей і той? — питаєть ся отаман та знов лусь, лусь ціпком, а найпаче по тому мішку, де зять лежав. Ото, як ще разів зо три урізав, пустив їх... Виїхали за царину, повилазили з мішків.

— Отсе, — говорить зять, — лихо різдвяним гостям! Ну, вже зроду тепер не засидюсь!...

А батько тільки смієть ся...

110. ДОБРЕ ЖІНКА ГОДУЄ.

То так жінка чоловіка годувала:

— Даю тобі кісточку: хоч тепер оближи, хоч на далї бережи!

111. КОВБАСА.

Казав один дядько:

— Що як би ковбасї та крила!... кращої б птицї не було!...

112. БАГАТА.

У мене одежі-одежі!... Одна на менї, друга в помелї — от і всї.

113. ПОДОРОЖНЯ.

Схотіло ся бабі у піст скоромного, а гріх. Думала, думала... Далї вийшла на шлях, сіла й почина собі гарненько сальце плямкати.

Коли їде чоловік:

— А що се ти, бабо, робиш? тепер піст!

— Подорожньому, шиночку, чоловікові не гріх.

114. ЯК ХТО.

Заїхали москалі на заїздний двір і просять вечеряти. Насипала їм наймичка велику миску борщу — впорали вони її — ще, кажуть. Насипала ще — упорали й ту: третю давай. Ото їдять собі повагом третю, а наймичка лежить на печі і спати їй хочеть ся добре.

То вона до москалів:

— Та ну вже тріскайте скоріше!

— Чаво трєскатя? Разі ми трєскаем? Ми кушаєм.

— Е, ні! вибачайте! то пани кушають, люде — їдять, а москалі лопають або тріскають — як хочете.

115. ЯК ШВИДЧЕ.

— Куди твій батько поїхав?

— На ярмарок.

— А коли вернеть ся?

— Та як поїде на об'їзд, то сьогодня буде, а як навпростець, то хиба завтра.

116. НОГИ БОЛЯТЬ.

Синашу, піди стовчи пшона на кашу!

— Ох, мамо, ноги дуже болять!

— Синашу, йди їсти кашу!

— А де-ж, мамо, моя ложка велика.

117. НАЙМИТ.

До хазяїна нанявсь наймит та виїхав косити. Ото приїхав та й розмовля з тією торбою, що з харчом була:

— Торбо, що в тобі?

— Хліб та цибуля.

— Спати!

А хазяїн і послав на підслухи, та як дові дав ся, як наймит розмовля з торбою, посила наймичкою другу.

— Торбо, що в тобі є?

— Ковбаса, сало, паляниці, книші.

— Косити!

118. МОСКАЛЬ.

Падав москаль з черешнї та:

— Соломи, — кричить, — соломи!

А як упав: — Нї, — каже, — не нада вже.

119. НЕ ДО СОЛИ!

Ішов парубок з базарю — сіль ніс у торбі за спиною. Коли се весілля. Він дививсь, дививсь та як ушкварить і собі танцювати! А сіль з торби сиплеть ся. От тоді музика гра та й приспівує:

— Ой, парубче сіль сиплеть ся! Ой паруб че, сіль сиплеть ся!

А той, гасаючи:

— Тепер менї не до соли, коли грають на басолі!...

Було ж йому од батька, як прийшов без соли.

120. ТРИ БРАТИ.

Жили собі три брати, — такі багаті вони були! — і не вміли вони по панському балака ти, а як то бажалося вміти! От і пішли вони до панського будинку слухати, як пани балакають. Найменчий брат підбіг під вікно та й почув два слова: Ето ми; середний підбіг, — почув багато: нї за сьо, нї за то; старший підбіг, почув: так тому й бить! От, і пішли вони.

Ідуть, —аж мертвий чоловік на шляху лежить. Стали й дивлять ся на його. Коли тут становий їде та зараз до їх:

— Се ви, — каже, — вбили чоловіка?

А брати й думають: — „Як же його балакати? Вже ж із становим треба по панському.” Зараз менчий і почина: знав він тільки два слова, зараз їх і каже:

— Ето ми! — каже.

А становий: — „За що ж ви його вбили?”

Середній брат каже: — „Ні за сьо, ні за то.”

А становий як крикне: — „На Сібір же вас!”

А старший брат: — „Так тому й бить!”

І попровадили тих братів на Сібір.

121. БРЕХУН.

Був у нас чоловік Петро і такий веселий та на вигадки здатний, що краю нема. Як поч не вигадувати, то й не переслухаєш. От, одного разу і стріли ся десь наш багатир Колодій з Петром. А вони один другого дуже не любили. От Колодій, щоб поглузувати з Петра:

— Чого-ж, — каже, — досі нічого не збрешеш?

А той:

— Е, ніколи брехати: треба до дому махати та вози запрягати та полову везти. А то за слободою чумаки стали, а в їх воли похворіли, так за мішок полови по два мішки соли дають.

Та й пішов собі до дому. А Колодій і собі мерщій до волів, запріг пар зо три, навантажив половою. Їздив, їздив за слободою — нема ніде чумаків. Вертаєть ся вже у вечері,

— коли сидять люде під хатами і Петро там. Він до його:

— Що-ж ти, такий-сякий, менї збрехав? Де-ж ті твої чумаки?

А Петро:

— Адже ти сам казав, щоб я збрехав, чого-ж причепив ся тепер?

Так Колодій аж розсідаеть ся — лютуе, а люде регочуть ся.

122. ЧУЖІ НОГИ.

Ішов пяний циган з ярмарку у нових чоботях, пав на шлях та й заснув. Поки він спав хтось уже й зняв чоботи. Прокинувсь він, протер очі, позіхнув, глянув на ноги раз, у друге:

— Не мої се, — каже, — ноги, хоч як — не мої. Бо-ж мої в чоботах були, а сї без чобіт.

123. РОЗУМНІ ЛЮДЕ.

Два рабіни зашабашували в корчмі у жида, одправили свої борокути, посїдали за столом і сидять мовчки.

Аж входить наш чоловік та й питаеть ся у шинкаря:

— А хто то?

— А то ж два рабіни.

— Та що ж вони сидять мовчки, — нічого не говорять?

— Ет, Іване, — говорить жид, — і на що питати? Хиба про віщо такі розумні люде мають розмовляти? Що один з них добре знае, те і другий знае, а чого один не знае, того й другий не знае.

124. ЖИДІВСЬКЕ ОПОВІДАННЯ ПРО ВІЙНУ.

— Як ішли наші жидки на війна: як не один, так два, як не день, так ніч. Питають ся люде:

— Кудою ви йдете?

— Турського царя воювати!

І звеліли, щоб усї своя собака замикали, бо буде військо йти! Всї своя собака позамикали, тільки мірошник свого куцого собачко не замкнув, бо воно в млині борошно їло. А як ішло наше славне та хоробре військо через гребля, а тут як вискочило те куце собачко, як стали наші жидки утїкати, з греблї чим-дуж скакати! Хто не бояв ся, то той трошечки за гребля держав ся, а хто бояв ся, то в річцї зостав ся.

125. САЛДАТ.

Пішов один парубок на службу, прослужив девять місяців. Прийшов. до дому та й ходе по селу, а мати углядїла, вибігла з хати та й гука на його:

— Синку! синку! чого ти ходиш? іди в хату!

А він:

— Да чорт вас знає, гдє ви живйотє.

126. СТО ВОВКІВ.

Росказував один парубок:

— Як ішов я вчора лїсом, — то ж то страховини менї було!... Ледви втік!

Питають ся його:

— А що ж там таке?

— Та мабуть аж сто вовків як поженеть ся за мною!

— Овва!

— Чого овва! Хоч не сто, а з півсотні було!

— Та їх і в лїсї стільки нема.

— От же й не вірить! Я ж кажу, що мабуть штук з десяток гналося...

— Та ну бо, не бреши!

— Та хиба б я брехав? Я ж кажу: як наполіг за мною вовк...

— Та де ж ти його бачив?

— Ну, їй-Богу ж по за кущем щось: шелесть... шелесть...

127. ПЕРЕХВАТИВ.

— А я вже перехватив!

— Як?

— Та з'їв окраєць хлїба, та дві паляниці та решето гнилиць.

— Потроху ти їси!...

— Та так — сього-того по макітерцї, то й годї з мене.

128. ЗНАЄ.

— А знаєш?

— Знаю.

— А догадавсь?

— Який біс!

129. ВОЯКА.

Як була в мого батька семинаста кізка... А я повів її на базар та й проміняв на коня. Та як зробив на того сїдло: попруги почепив личані, а стремена дубові.. І зібрав ся в дорогу, — татар воювати, християнську кров оборонити. Та як надів на себе два кожухи, а третю та четверту бурку: як сїв на коня, як повернув ся округ себе, — так такий молодець, мов годований кабанець!...

Ото й поїхав... Їду дорогою, накривши шапку відлогою; їду попід горою; коли як гляну-погляну, — а на тій горі татари з нашими тнуть ся та рубають ся, аж у їх ремінні шаблюки бряжчать. Я такий був молодець, що не злякав ся та відти! Пру, не оглядаючись, за вітром, а се де не взяв ся найяснійший король та й кричить:

— Здоров був, Ігнате! Чи се, каже,—ти?

— А як же, — кажу, — я, найяснійший королю!

— Куди-ж ти, — каже, — так прудко втікаєш?

— Так собі, — кажу,— за вітром.

— А чи не хочеш ти, — каже, — часом татар воювати, християнську кров обороняти?

— А як же, — кажу, — я того дуже бажаю!

Так він узяв та й наставив мене отаманом до обозу: до одного возу. От я сів під тим обозом, під одним возом, та галушки й варю. А тоді нам на харч по ґарцю гречаної лупи давано. От я варю та й варю. Коли зирк на гору, а відти татарин стидкий та бридкий, пикатий та вусатий, на мурій кобиляці та так до мене й пре! А я вмів тоді по татарському говорити. Підскочив він до мене та й пита:

— Шурдю - бурдю?

А я кажу:

— Галушки варю!

— Штринь-бринь? — питає.

А я кажу:

— Гречані.

Він тоді як вихопе з піхви ремінну шаблюку, як рубне мене та нею по плечах... А вона мені тричі коло шиї обкрутилась та по губах бринь!... Я такий був молодець, що й ту-

та не злякавсь. Як ухоплю лубяну гармату, а в ту гармату галушку, а на панівку юшку, як стрельну: pереп посередині його мимо!... — аж пилок схопився, а татарин так крізь землю й провалився!

Так отак ми воювали, християнську кров обороняли, ворогам на поталу не давали, слави собі превельми-великої здобували.

130. ВОВК.

— А чого ти, вовче, у хлів заглядаєш?

— От! для твого теляти та й у хлів не заглядати!

131. ЗБРЕХАВ.

— Павле! твоя кобила павле!

— Брешеш, Антоне, — то ж вона тоне!

132. ЧОЛОВІК ТА ПИСАР.

Ішов писар у гості. Обув нові чоботи — маленькі та чистенькі — звісно, як у писаря. А воно саме тільки перейшов дощ, і скрізь по улиці калюжі були. Не хочеть ся писареві чоботи закаляти, підійшов до калюжі та й не знає, як через неї йому перейти: перестрибнув би, так дуже широка. Коли йде чоловік. Писар і гука:

— Візьми мене, перенеси на той бік!

Не хотіло ся чоловікови на собі ситого писаря тягати, та нема чого робити — треба послухати, бо свій писар: уже ж не без того, що доведеть ся того чи сього до його вдати ся. Узяв, посадив до себе на спину та й поніс. Як вийшли насеред калюжі, писар і каже:

— Ну, братіку, як наймуть мене знову за писаря, то я тобі сього не забуду, — подякую.

— А хиба ж ви вже тепер не писарем?— питаєть ся чоловік.

— А хиба ти не знаєш? — каже писар, — адже сьогодня другого наняли.

— Еге! — каже тоді чоловік, — ну, нехай же тоді, як наймуть вас знову за писаря, — тоді й на той бік перенесу!

Зсадив писаря в калюжу, а сам подавсь далї.

133. ЧАБАНИ ТА ЗАГОВИНИ.

Се, кажуть, у старовину чабани такі були нетямущі. Звісно, живе по степах, усе з вівцями, нечасто й людей бачить, — то де йому знати? Ну, так отакі чабани та й почули, що люде перед Великоднем загівляють. Почули та й послали одного в слободу розпитати ся, як то і коли. Ну, приходе посланець до попа:

— Коли, — каже, — нам, батюшко, загівлять?

— Коли-ж? — завтра Великдень!

Той підібравши поли та до своїх. Тільки зобачив та шапку на ґирлиґу та:

— Загівляйте! загівляйте! Завтра Велик день!

134. ПОТРЕБА.

Їде чоловік, коли се хтось гука:

— Дядьку! дядьку! стривайте, — щось треба.

Той став, жде, дума, чого йому треба. Ко ли се прибігає той з істиком:

— Орю в бісового сина, та ні об віщо й почухатись, — дозвольте хоч об віз!

135. ЯК КРАЩЕ.

Їде чоловік степом-дорогою, зустрічають його розбійники. Один каже:

— Заріжмо!

Другий каже:

— Повісьмо!

А той чоловік:

— Робіть, — каже, — люде, як лучше!

136. ДОБРІ КОСАРІ.

Косили два косарі: батько та син.

— Ой, — каже батько, — як ми мало викосили!

— Е,— каже син, — ви старі, а я молодий, — кому ж тут було косити?

Але сіли вони полуднувати.

— Ой, — каже батько, — як вже ми богато з'їли!

— Ге, — відказує син, — і ви мужик, і я мужик, — чи ж не було кому?

137. ДОБРИЙ ЦИГАН.

Іде циган шляхом, коли спить пяний чоловік.

— От, — каже циган, — ще йому хто, борони Боже, чоботи здійме, а він і не вчує. Так чоботи у бідного чоловіка й пропадуть.

Узяв, стяг із його чоботи та й пішов.

138 ВІДКІЛЯ ШАПКА.

Їхав раз собі панок до міста Бучача, та й зострів перед тим містом жидка, що їхав з Бучача. Пан подивив ся грізно на жида та й питає:

— Жиде, ти звідки?

— З Бучача, — каже жидок, не знімаючи шапки.

— А шапка? — гукнув пан сердито.

— Ну, шапка теж із Бучача, — відказує жидок та й поторохтів проз панську колясу.

139. ЦИГАНОВА ПОМИЛКА.

Ішов циган через село та й побачив коня, привязаного до плота. Зараз його за поводи, відпинає та й хоче сїдати. Аж тут вибігла жінка з хати та й кричить:

— Гей,, цигане, що ти дієш із нашим ко нем? а геть!

— Пек, пек! а я думав, що то кобила, — каже циган, кинув віжки та й подав ся собі.

140. ЛЇНИВА НАЙМИЧКА.

Лїниву наймичку в ночі господиня будила:

— Гей, Насте, вставай! чи чуєш, дзвонять — горить!

(А то в сусїда заняла ся шопа).

— Але ж бо, господине, — каже з просоня лїнива, — Бог з вами, се мені в ухах дзвонить.

141. ГУСИ Й СЇНО.

— Іване, — каже жид, — дай гусям сїна.

— А хиба ж гуси сїно їдять?

— Ну, коли траву пасуть, то чому б і сїна не могли їсти.

142. НЕ МОЄ.

Загубив чоловік торбу а в нїй була сокира, ковбаса та паляниця. А Москаль ішов із

заду та й знайшов. Наздоганя того чоловіка, а той і пита:

— А що, ти не находив торбинки?

— Какої?

— А в ній сокира, ковбаса та паляниця.

— Е, нєт! я нашел мєшок, а в нем тапор, какоє-то кручоноє мясо да пірог.

— Е, се не моє!

Та й розійшлись.

143. ЦИГАН ТА ХАЗЯЇН.

Був собі один такий хазяїн, що ото прийдуть робітники снідати він і каже: „Сип їм заразом і обідати!” — Поїдять вони ще трохи. „Сип їм, — каже, — заразом і вечеряти.

А що вже вони там з'їдять? Ото поїдять заразом, він їх тоді ввесь день на роботі мордує, каже: „Ви вже й пообідали, й повечеряли!” Хиба який води одвернеть ся напити. — От і нанявсь до того хазяїна циган. У ранці посідали снідати. Поснідали.

— Сип, — каже хазяїн, — тепер ще їм і обідати.

І пообідали вони.

— Давай же їм заразом і вечеряти!

Насипала наймичка й вечеряти. Повечеряли вони.

— Ну, тепер, — каже хазяїн, — ідіть на роботу!

— Е, — каже циган, — добрі люде, як повечеряють, так і спати лягать. Лягайте, хлопці!

144. ДЕ БОГАТО НЕВІСТОК, ТАМ УСЕ БОРЩ СОЛОНИЙ.

То було в матері дві невістки. От варють вони раз борщ. Мати, як приставляла його, то й посолила; а старша невістка не бачила та й собі. Ось убігла й менша, одставляла той борщ, не покуштувала та й собі додала. От посідали обідати. Сьорбнула мати борщу, аж він такий, як ропа... Мати зараз на старшу невістку.

— Ти солила?

— Та посолила, — каже.

— А щоб тебе!

— Та й я, мамо, солила, — каже менша.

А батько:

— За вами і борщу до діла не поїси.

145. БІДА З ВОЛАМИ.

Пристав москаль до нашого у приймп. От той і посилає його десь волами, а той москаль не знає, що йому й робити. Ну, старий запріг, сів на воза, — „цабе!" та й поїхав. Їде та сам із собою говоре:

— Вот праклятиї лошаді! Как зачньош їх запрягать і черезсєделень падтяні, і завозжай, і зануздай да тагда паняй! То б ідє бил, пока їх запряжьош! Добро, — каже, — бичкі! завьол їх ровно, пошикал - пошикал да і паєхал! Бог вам рожкі посаділ, Бог вам хвостік прічепіл!... Цабе, бичкі!

От він так цабекав - цабекав, поки воли його в річку затаскали, а там зірвали ся з ярмом та й подались, Він тоді, де б швидче за ними, давай їх лаяти:

— Вот, — каже, чортови бикі! Дабро лашадка: завозжаєшь єйо и правішь куда заха-

тєл. А еті черті, николї їх не оставішь! Чорт вам рогі посаділ! Чорт вам хвасти прічепіл!

Лаяв ся, лаяв ся так, сидючи на возі доти, що вже й волів тих не видно стало. Вибрав ся так-сяк з річки, пішов шукати воли. Іде йому чоловік на зустріч:

— А что, братєц, не відал ти тут чертей рагатих?

— Яких там чортів?

— Да ваших же валов.

— Які ж вони на масть?

— Да чорт їх знаєт, только вот у нїх на шеях бревно лежіт.

— Що за бревно?

— А вот што у єму восем дирей вєрчоних, а одна далбьоная.

— Та се ярмо, — каже той.

— Да чорт єво знаєт, — ярмо там ілі бревно, — пропаді ано с рагатимі чертямі!

Плюнув, пішов та більше й не вертав ся в прийми, а воли ті сами до дому втрапили.

146. ГЛУХИЙ, СЛЇПИЙ, КРИВИЙ ТА ГОЛИЙ.

Ішли раз глухий, слїпий, кривий та голий через лїс. Аж каже глухий:

— Слухайте, —щось затріщало!

А слїпий каже.

— Глядїть, — то розбійники!

На те кривий:

— Утїкаймо!

А голий:

— Бо нас обдеруть.

147. НЕ РОЗУМІВ.

Питав ся наш чоловік москаля:

— Коли в вас Великдень?

— Ну, — каже москаль, — велік день в Петровкі.

— Та ні-бо, — каже наш, — коли Воскресення?

— У нас каждую нєдєлю воскресенє.

З тим і розійшли ся, не порозумівши ся.

148. ДОБРЕ ПОПОЇВ.

Прийшов я до одної хати, — там пироги ліплять. Прийшов до другої, — там пироги їдять. Прийшов до третьої та й води напив ся.

149. ДОБРА ЖІНКА.

Я собі як голову змию в суботу, то знов аж у другу суботу, а своєму чоловікові все то на Різдво, то на Великдень, то на Різдво, то на Великдень.

150. ЦИГАНОВА ОБІЦЯНКА.

Знайшов циган мед у дуплї, але високо на дереві.

— Ей, — каже, — Боженьку! Коли б я на се дерево зліз, — то з того воску, що там, до церкви свічку всукав би таку завбільшки, як я сам.

Поліз тодї і якось таки видрапав ся. Наїв ся меду добре там тодї й каже:

— Чим будь Бога одурити, аби душу засолодити.

Скоро те сказав, — як гупне до долу.

— Ай, — каже, — Боженьку! Як же ти — нічого жарту не знаєш! Я то так пожартував, а ти за правду взяв.

151. НЕМА ХЛЇБА.

Прийшов старець до богача та й просить хлїба. А богач тодї пироги їв та й каже:

— Іди, дурний, я сам хлїба не маю, бачиш — пироги їм.

152. ВИСТАНЕ ХЛЇБА.

— Отже вистане нам хлїба! — каже заможний хазяїн при кінцї передновку до жінки.

— Е, бо я паляницями надолужувала, — каже жінка.

153. ТРОЄ ЯЄЦЬ.

Казав пан своєму хлопцеви:

— Звари менї троє яєць і так звари, щоб доварив і не переварив. Як же звариш, то пообчищай і принеси.

Перегодом приносе хлопець до пана одно обчищене яйце.

— А ті ж де, що ти одно тільки приніс? — питаєть ся пан.

— Та де, — каже хлопець, — поїв!

— Як же то поїв?

— Та так! Став я яйця варити, так не знаю,, чи вони ще не доварились, чи вони й переварились. Ну, я взяв одно, розбив, — а воно ще не дуже вкипіло, ще не доварилось; став я куштувати та й випив його. Ну, тодї ще трохи поварив, розбив друге — се вже бачу так наче доварилось. Обчистив та кидь у рот та й з'їв.

Та те кажучи, кидь у рот ще й третє яйце та й те з'їв.

154. ЛЮБЛЮТЬ.

— Як мене, мамо, хлопці люблють!
— А як?
— В спину та ще кулаками.
— Добре люблять! Кулаками голублять.

155. НЕОХАЙНА ГОСПОДИНЯ.

Одна жінка занехаяла діжу, що вона й на діжу не похожа: около і в середині вершків на три позасихало кісто, хліб не вдаєть ся. Чоловік її лає:

— Чого такий недобрий хліб? Чом не так, як у людей?

Вона відказує:

— Е, біс батькові твоєму! У людей святять діжу на рік разів із десять, а в нас із роду не святилась.

— Так треба покликати та посвятити.

Ну, й покликали. Піп кадить діжу та приказує:

— Діжа, діжа! треба тобі віхтя та ножа, а хазяйці батожжа!

Чоловік:

— Ти чуєш, жінко?

А вона:

— Еге, молись, чоловіче, та бий поклони!

156. СТРАШНИЙ ЧОЛОВІК.

Била жінка мужика, він заховав ся під піл та звідти:

— А чого ти, жінко, за мене йшла, що я такий страшний?

157. ВЕЛИКІ ВІВЦІ.

Їхав раз панок із міста до дому нанятими кіньми та все хотів розмовляти з підводчиком, а той не дуже то був балакучий.

— Цо то, хлопку, там на ґуже пасе сє?

— А де, пане?

— Ну, то нє відзіш, — то там на ґуже!

— Та то ж пане, вівці!

— То такі со(н) у нас вівці! То як у нас вівці — такі со(н), як тен кунь добри, альбо то єще як тен вул добри! То со(н) вівці! А то цо то у вас — вівці!

— От які, пане, великі у вас вівці, а в нас — такі, як ото ви бачили!

Їдуть мовчки.

— Але цо ж ти, хлопку, ніц нє розмавяш? Треба аби цось цікавеґо панові росказал, цось подзівнеґо, цо тутай у сєбє мацє, панові показал.

— Та що тут, пане, в нас є дивного? Ото ж бачили, які вівці.

— Алє цось визначнеґо мусіш знаць про свої країни, аби пану повядал.

— Да тут, пане, є в нас річка...

— Річка, но хлопку?

— Нетекою зветь ся; да така вже проклята річка, що хто хоч трошечки скривдить, збреше то, вже тая річка його не знесе — втопить.

— Втопі но, хлопку? А чи далєко єст та річка?

— Та ще верстов з пять буде.

Мовчать.

— А я, хлопку, цось знов за ті вівці.

— А що пане?

— Та то цо я мовілем про ті, цо со(н) у нас вівці, так оні нє со(н), як тен кунь добри, альбо то єще, як тен вул добри, алє так як тен вільк добри! Такі со (н) вівці!

— Ото, пане, які великі вівці, а в нас такі, які ото ви бачили.

Мовчать.

— Далєко, но, хлопку, єст та річка?
— Та ще, пане, верстви зо три буде!
— А я ще, хлопку, цось знов за ті вівці.
— А що пане?
— Та ті вівці нє со(н) такі, як тен вільк добри, але так, як тен пєс добри!
— От, пане, які великі вівці, а в нас — оттакісінькі, як ото ви бачили!
Мовчать.
— А далєко, но хлопку, єст та річка?
— Та ще, пане, мабуть з верству буде!
— А я, хлопку, цось знов за ті вівці.
— А що пане?
— Та ті вівці нє со(н) так, як тен пєс добри, алє як то у вас вівці, то такі і в нас вівці.
Мовчать.
— А отсе пане й річка тая, що Нетекою зветь ся!
— А то ж, хлопку, ріля! Ой, хлопку, як же то ти збрехав!
— Та ні, пане, а бачите, — річка та всохла так, як ті ваші вівці.

158. ЛИТВИНИ ПОЗДОРОВЛЯЮТЬ.

Литвини хотіли поздоровити пана. От на варили горщик кулаги та йдучи порадились так: один скаже:
— Будь здоров!
А другий додасть:
— Із жінкою!
Третий:
— Із дітками!
Четвертий:
— Із домом твоїм!
А пятий:
— Із благодатю!

Ото прийшли до пана і підходять один за однм. Перший каже:

— Будь здоров!

Та тільки що підступив до пана, а задній і наступив йогу на волоку від постола. Сей упав і горщик розбив та й крикнув, розсердившись, на заднього:

— Щоб ти пропав!

А задні один за одним і почали:

— Із жінкою!

— Із дітками!

— Із домом твоїм!

— Із благодатю!

159. ЛИТВИН ТА НАШ ЧОЛОВІК.

Десь у шпитали лежав Литвин та наш чоловік. От Литвин стогне швиденько:

— О-хо-хо! о-хо-хо! лишечко!

А наш поважно, коли не коли застогне:

— О-о-ох, ли-и-шечко!

А Литвин усе скоренько. От наш слухав-слухав та й каже:

— За проклятим Литвином і стогнати не вправиш ся!...

160. САЛДАТИ СВАТАЮТЬ.

Назнали салдати, що в старої баби гроші є. Прийшли та й сватають її. От почали горілку пити, а один салдат і каже:

— Давай, бабка, запайом!

— Шпівайте, голубчики, шпівайте!

От він почина:

— Бабка, бабка,
Дє тваї дєньгі?
Рано-рано!
Дє тваї дєньгі?
Ранесенько!...

— Що ж ти, бабка ,не атпайош?

Баба й заспівала:

У курничку
Під штовпчиком!
Рано-рано!...
Під штовпчиком.
Ранесенько!...

От тоді салдат за лопату та до грошей. Другий ждав-ждав:

— Што єта єво так долга нєту? — пайду пазаву!

Пішов та й нема його.

А третій посидів та й каже:

— Што анї там сідять? Пайду пазаву!

І той побіг.

Тоді баба ждала-ждала — нема.

Коли оглядїлась, аж нема казанка з гріш ми — сама ямка. От тобі й посватали!

161. СМЕРТЬ.

Один фільозоф, чи й богослов, казав про мову над одним померпшим паном:

— Що се лежить? — Тїло. — Чого ж воно лежить? — Бо їх благородіє вмерли. — Чого ж вони вмерли? — Бо душа з тїлом розстала ся.

О, смерте, смерте, сухоребрице! Трясця твоїй мамі! Не дурно тебе латинцї називають mors (морс): бо як морснеш кого, то й ноги задере!

162. ВИЩЕ СТРИБНУВ.

Стояла в Київі коло Лаврської дзвіницї купа людей і дивувала ся, що така дзвінниця висока.

Підійшов до них москаль, подивив ся та й каже:

— Хоч і висока, а я підстрибну вище від неї.

— А ну-ну, — сказав один чоловік.

— Давай карбованця!

— То що — й дамо, аби підстрибнув так, як кажеш.

Узяв москаль, тоді й підстрибнув як на лікоть, а люде й питають:

— Що ж ти?

— А що, — каже москаль, — нехай вона хоч так підстрибне!

163. ПОБАЛАКАЛИ.

Іде базаром пан і зайшов туди,де люде свині продають. От пан баче, що у кождого мужика лежить на возї свиня, він і каже: „що мужик, то й свиня.” А мужик баче, що як пани йдуть, так за їми й собака біжитьь, от він і каже: „що пан, то й собака.”

164. ОДНАКОВО.

Поставили салдата в однії баби в хатї. От хоче він їсти. Баба й питає:

— Чого тобі, служивий, дати: чи хлїба, чи пирога?

А салдат:

— Всьо адно, бабка, чи хлєб, чи пірог: дай-ка бабка, пірага.

165. МУЖИК ТА КУПЕЦЬ.

Увійшов мужик у крамницю та й гука до крамаря:

— А подай лиш менї оту баньку з канхветами!..

Той і подав. Мужик понюхав - понюхав та:

— Ні, не такі, — давай оту!

Той переміня. Мужик знову, понюхавши, не вподобав.

— Подай он аж оту! — знов гукає. Крамар, уже розсердившись, перемінив і третю. Не донюхав ся й звідсіль нічого мужик, постановив баньку та й іде з крамниці. Взяло зло крамаря, що дурно панькав ся скільки часу, то й кричить на мужика:

— Куди ж ти? гроші давай!

— За що? — питає мужик.

— А за те, що нюхав, — відказує крамар.

Мужик вернувсь, виняв гроші з кишені та й стука об стіл. Постукав, постукав та й сховав. А крамар тоді:

— На що ж ти сховав гроші?

— А як же? — відказує той, я ка купля, така й плата: я понюхав — ти послухав, от і квити.

166. МАТИ Й СИН.

Мати боялась за свого сина, щоб, бува не скоїлось з ним якого лиха. От, раз у літку йде він з хлопцями гуляти до ставка, а мати, побачивши, й гука:

— Іди ж, сину, гуляти та Боже борони пі ти купать ся, бо як утопиш ся, то тоді й до дому не надходь!

167. ДУРНИЙ ПАРУБОК.

Питаєть ся дівка в парубка:

— Що в тебе в кишені бряжчить?

А він: — Бублик та хустка.

168. СТАРЕЦЬ КАЗКИ КАЖЕ.

Прийшов старець, ночувати просить ся. От ті люде й кажуть: „А будеш нам усю ніч ка зок казати?" Він каже: — „Буду." Ті дали йо

му повечеряти, а тоді й кажуть: — „Ну, кажи ж казки!" А він: „Повечерявши та спати лягати: було вечеряти не давати!"

169. КАВУНИ ТА ШТОЛІ.

Коло шинку стоїть селянин возом — кавуни та дині продає. Підходить до його москаль і питає:

— „Што, дядько, кавуни, што-лі продайош?

А той йому:

— Еге, на споді кавуни, а зверху штолі.

Зверху, бачте, були дині, а на споді кавуни.

170. ДІД ТА БАБА.

Десь, кажуть, дід та баба посварились проміж себе і наважились одно до одного не балакати. Але-ж се не надовго заклали: баба не витерпіла надувши губи сидіти, вона й питає старого:

— Старий, чи то ти учора чхнув?

— То що? — понуро озиваєть ся той.

— То здоров! — ласкаво відмовляє баба.

— То спасибі!

Тоді баба:

— Ха-ха-ха!

А дід не витерпів та й собі за нею. Та вже й помирились і почали балакати.

171. РОЗМОВА.

— Архипе!

— Га?

— А ти був коли у Київі?

— Хто — я?

— Еге ж.

—А хиба що?

— Та я, бач, так питаю.

— То наче б то й був... Ну, а ти, Юхиме, був?

— Хто, я?

— Еге ж.

— Хе! а як би не був, то й не питав би тебе про се.

— Ну, й що ж ти там бачив?

— Га?

— Ну, й що ж ти там бачив?

— Га?

— Що ти там бачив, питаю.

— Що я там бачив?

— Еге!

— Все.

— Хе!

172. СТАРЕЦЬ ТА ПОВОДАР.

Ідуть старець з поводарем. А поводар і каже:

— А граків стільки!

— Ого-го! каже старець.

— А хиба ти бачиш? — пита поводар.

— Та ти ж кажеш, — одказує старець.

173. ДВА ЗЛОДІЇ.

Увійшли у церкву два злодії. От, стали об дирать коло престолу святі речі, і один, достаючи підсвішника, ступив на престол ногою. А другий йому:

— Куди ти нечистою лапою! — то ж гріх!

А той відказує:

— Хоч лапа нечиста, аби душа чиста.

174. САЛДАТ З ПОЛОТНОМ.

Тягне москаль полотно з тину, кричить баба. Стяг, тоді:

— Пращай, бабка, злом нє памінай!

Баба навздогінці, так куди ж його наздогнати! Клене його тоді баба:

— А нехай тебе, препоганий, перша куля не мине!

А салдат:

— Вр'ьош, бабка, — добраго челавєка пуля не вазьмьоть.

— Та бодай ще ти й дзвону Божого не почув!

А салдат:

— Што мнє, бабка, твой звон—ека не відаль! Лишь би я во паходє барабан слихал.

— А що б же ти зозулї такий-сякий не почув!

— Вот! Мнє в матушкє Расєї і одул запайот!

175. ЯК ІВАН ПОВІСИВ СЯ.

Був собі чоловік Іван. Дуже гірко йому жило ся. „Піду, — каже, — та сам собі смерть заподію!" Ішла баба дорогою. Аж бачить, на дереві коло шляху Іван висить.

— Іваночку, голубчику! а що се ти наробив! — заголосила баба.

Коли придивляєть ся та й каже:

— Ге, та як же кумедно завісив ся, що пустив мотузок попід пахами: добрі люде так за шию вішають ся.

А Іван озиваєть ся з дерева:

— Та спитував і я, — каже, — за шию, — коли ж дихати не можна!

176. ГЛУХИЙ КУМ.

— Добридень, куме!
— Нехай не риє!
— А чи ти жив-здоров?
— Отам лежить за тином.
— А твоя жона?
— Нехай не буде дурна!
— А твої дітки?
— Там не було ніде дірки. Мила тобі свинка — мила мені городинка.

177. ПАН ТА БРЕХУНИ.

Колись пан жив та такий, що не любив у городи їздить і балакать по панському не вмів, усе по нашому. От і пристали до його: „Поїдьмо та й поїдьмо до Петербурґу!" Довго не хотів той пан, а далї поїхав. Заходить у якусь гостинницю, чи що.

— Што вам завгодно приказать — снують коло його жевжики — лакейчуки там, чи що.

— Та нічого, — каже той пан, і сів собі мовчки. Аж ось приходить туди і його знайомий та все з панами. Посїдали обідать. От і почали ті пани в брехнї пускать ся: той бреше так, а той так, а один і собі:

— Я — каже, — в Парижу не таку рибу та язики їв: риба — як бугай, а язик — насилу вдвох на підносі принесли.

Всї слухають, дивують ся та роспитують, — мовчить тілько той пан.

— А чого ж ви мовчите, чого ж нічого не кажете? про що думаєте? — питають його.

А пан одкашляв ся, втер ся та й каже:

— Я, — каже, — думаю про те, щоб воно було, як би хоть і отсей пан та збрехав

ще отим здоровенним язиком? Мабуть, було б цікаво!

Всї замовкли, а пан дообідав і поїхав до дому, та більш уже й не приїздив у Петербург.

178. ПОМИРИВ.

З'їхались на заїздний двір два станові, і обидва були в одставці. Слово за слово і добалакались до того, як вони були становими в одному стані, один ранїще, а другий послї. От один і каже:

— Як був я становим, то кращого людям і не хотїлось: всї мене любили й поважали, та було й за що: я нї одного чоловіка й словом не обідив.

А другий вислухав та й говорить:

— От же менї жалїлись на вас і радїли, що я заступив на ваше місце: — „Зразу, кажуть, полегкість стала."

—Та то вам збрехав якийсь ворог, неправда, я вже се добре знаю, — почав знов казати перший.

На сю розмову трафив ся чоловік з того ж таки самого стану. Побачили його одставні станові та й питають:

— А скажи нам, дядьку, котрий з нас був кращий становий? — ти ж нас знаєш обох.

Зняв чоловік шапку, вклонив ся та й каже:

— А вже ж знаю: кому ж вас і знать як не менї?... та... та... — та й став чоловік.

— Та ти кажи сміло, котрий з нас був кращий, не сумлювай ся! — промовили станові.

— Та я не сумлюваю, — каже чоловік, — а думаю, як би вам по правдї сказать. Хи-

ба так? — та й почав: — Були, каже, в мене віз і сани, і стояли вони в повітці, в тій, де сто яла й моя кобила. Стояли, стояли та й давай сперечать ся. Віз каже: — Я був легший кобили; а сани кажуть: Ми були легші. Спорили спорили, та тоді до кобили: Скажи, будь ласка ва, що тобі легше возить: чи віз, чи сани? — А стара кобила покрутила головою, подумала, та й каже: — І ти погань, і ти погань. — Бувайте здорові, панове, піду, бо мене кум дожидає.

Та й пішов з двору.

— 179. ДОБРИЙ КІНЬ.

— Чого ти, дядьку, дорожиш ся за коня? він же який маленький!

— Е! хоч маленький та старенький!

— Чого ж він такий худий?

— Гу, ти б був не худий, як би вворваний! Купи хліб їсти - меш!

180. СВИНЯ.

Було се діло як раз на Великдень. Один чоловік заколов порося к посвяченому. Наготовила ото жінка в ночовята паску, порося, са ло, крашанки і ще де-що, і чоловік поніс до церкви святити. Посвятив піп паски та друге їстиво, люде мерщій за свячене і чим дуж до господи розгівлятись. Ухватив і сей чоловік своє свячене і тей, мов би наввипередки з ким, рухнув до дому. Біжить ото він шляхом, теліпає ночовятами а порося й випало з ночовят, та прямо у грязь — льольоп! Озирнув ся чоловік та: „Тю-тю на тебе, гаспидське порося!” Далі нахиливсь, витяг його з грязі, обтирає та й приказує: — „Як кажуть, то воно й правда: свиню святи, а вона в грязь лїзе.”

181. ПОЛЕГШАЛО.

Була собі така ледача жінка, що ніяк не хотіла вовни прясти. Каже:

— Щось менї, чоловіче, нездужаєть ся; перечула я через люде, що як би ти узяв отсю вовну, що на печі, та попалив, менї б полегшало.

Чоловікові, звісно, шкода жінки: підпалив він у печі і давай ту вовну шмалити. Як пошмалив уже з половину, то вона тодї:

— Бач, як на печі вовни поменшало, то й менї полегшало. Годї вже, чоловіче, шмалити, а то менї й на свиту нїчого не зостанеть ся.

182 БУВАЛИЙ ЧОЛОВІК.

— Здоров, куме!

— Здоров!

— А що, був у Марнополї?

— Був.

— А кораблї бачив?

— Бачив? Ще б пак! я їх їв.

— Та вони ж деревяні.

— А я думав, що се та риба, що навхрест лежить та море держить.

183. ШЛЯХТИЧ.

Один шляхтич, як не було нїкого в костьолї, молив ся святому Антонію:

— Свєнти Антонї, чи даш, о цо цє проше?

А титар, що назнарошки сховав ся у вівтар:

— Чого? — каже.

— Пєньондзи, свєнти Антонї!

— Нє дам!

— Чеми ж то, свєнти Антонї?

— Бось кеп! (бо ти дурень).

— Свєнти Антоні! даць ше далєсь, о цо просілем, а кпіць не кпій: єстем шляхціц, мам шаблє і своєй ці кшивди помще!

184. ТЮТЮН ТА ЛАДАН.

Дав чоловік жінці з гривню грошей та й каже:

— Гляди ж: купи мені тютюну!

А саме діло було під Святий вечір. От та, звісно жіноче діло, купила свічечку, ладанцю, прийшла до дому та й накадила в хаті. Аж ось і чоловік приходе:

— А що, купила тютюну?

— Та ні, — каже, — купила свічечку та ладанцю та отсе й наладанила трошки.

— Ладанила, ладанила!... Ладанила б тебе лиха година! Завтра годовий празник, а тютюну ні в зуб!

185. ПОЛТАВСЬКІ ПАНИЧІ.

— Здорові, — каже, — діти!

— Ми, — кажуть, — не діти, а полтавські паничі.

— Чого ж ви на печі?

— Та нема матері дома.

— Де ж вона?

— Пішла по слободі попід віконню хліба добувати.

186. ПЄ ЦИБУЛЬКА ВОДУ.

Їхало два чумаки. Один віз рибу, а другий цибулю. Ото як де стануть кашу варити, то один дає рибу, а другий цибулю, а пшоно то вже порівно. Ось той, що цибулю дає ще й вихвалюєть ся: ось то його приправа мов лучча, а що там твоя риба! То се як поїдять, він зараз до води та:

— Пє цибулька воду!

А той слуха се раз, слуха в друге, а в третє дума: питиме твоя цибулька воду!

Та й не дав риби, а наварив сам собі. Попоїв той з само цибулею каші, до води — аж не те!

— А що, — питає товариш, — пє цибулька воду?

— Чортового батька без риби питиме! Давай знов у двох варити, та нехай уже лучше риба пє!

187. ДОПИТАВ СЯ.

Підносе пан чоловікови чарку горілки та й пита:

— А що добра?

— Та не розібрав, пане!

Пан йому другу.

— А що, — пита, — яка?

— Да така, пане як і перша.

Пан йому й третю.

— А що, яка? розібрав тепер?

— Та хто його зна, пане, — мов би така як і друга.

— А, бодай тебе! ти в мене всю горілку випєш.

188. САЛДАТ ТА ДИТИНА.

А то в одної жінки та був на кватирі салдат. От раз її не було дома, пішла кудись, а дома зостав ся хлопчик: вона ж там загаялась так, що воно й виголодалось. Як на те москаль їсть хліб. Ох хлопя, щоб як небудь москаль дав йому хліба, — а просити, може, боялось або соромилось, — давай співати:

— Мати хліба не дає! Мати хліба не дає!

Думка, що москаль почуе та сам йому дасть.

— Што ти, падлец, арьош?

А хлопя тодї, наче розсердившись:

— У своїй хатї та не можна й хлїба співати.

189. В ГОСТЯХ І ДОМА.

Був один пан у гостях і добре там гостював ся: їв усякі страви і пив усякі вина, і так нагостювався, що не чув,як його й додому привезено. Прокинувсь він та й кричить:

— Лакей! вина!

— Нема, пане.

— Ну, то пива!

— Нема й пива.

— А де хиба я?

— Дома, пане.

— Ну, так давай води!

190. СИН ТА МАТИ.

Прийшов син до дому пяний, а мати зна вже його, та й сховала ся на піч. А він і каже.

— Боїтесь, мамо?

— Боюсь, синку, — каже вона.

— То ж то! Треба, щоб страх був!

191. ЧОЛОВІК ТА ЯСЛА.

Плете чоловік у хатї ясла та й пита жінку:

— А що, жінко, чи так?

— Так то так, та з хати як?

— Воно й справдї: як ти ясла з хати винесеш?

292. ДОБРА ПЕРЕПЕЧАЙКА.

Зайшов раз десь чоловік у хату і баче, лежить на столї окраець хлїба, та так його мудро

перепечайка умедпла, що йому й шкоринка на палець одстала. Він і каже до хазяйки:

— Та й добра перепечайка! Бач, під шкоринку хоч пальця засунь.

— Е, се, козаче, ще матуся пекла, а як я, то хоч два.

193. ХАЗЯЙНОВИТА ЖІНКА.

А то одна жінка задумала паляницями торгувати:

— Купи, — каже, — чоловіче, мішок борошна, — буду пекти паляниці та на базарі торгувати.

Чоловік дурний і послухав, купив. Вона як утяла!... Винесла на базар — нікому й дурно не треба. Приносе назад.

— Ні чоловіче: на паляниці нема ходу — люде: бубликів та й бубликів! Іди, чоловіче, товчи в ступі паляниці, а я буду сіяти та бублики пекти.

Напекла, понесла — теж нікому не треба. Приносе назад.

— Ні, чоловіче, і на бублики нема ходу — люде: кваші та й кваші! Іди товчи, я наварю кваші.

Наварила діжку, привязала йому за плечі.

— Ну, неси ж на базар, торгуй, та гляди: у тебе родичів до чорта, то ще дурно пороздаєш.

Взяла кочергу та на землї й написала хрест:

— Цілуй, божись, що нікому не даси.

Він, дурний, і нахилив ся цілувати хрест, а кваша через голову додолу й вилялась. Вона й давай кричати:

— От бісів син! з таким чоловіком і поживи на світі: як схотів, так мішок борошна й перевів!

194. ПАН ТА МІРОШНИК.

Заїхав пан у млин та:

— Здраствуй, мірошник!

— Здраствуй, пане!

— А чія ето мельніца?

— Та чиє, пане, засипано, того й мелеться.

— Да нєт, я спрашіваю, какая ето деревня?

— Та всяка, пане: єсть і дубина, єсть і осичина.

— Да нєт я спрашіваю, кто у вас старшій?

— А, вам старшого? Паняйте ж на край села, то там вам буде нова хата, а старі ворота і собака Жучка, а в тій хаті живе баба; від неї у нас нема нікого старійшого.

— Да нєт, я спрашіваю, кто у вас вищій?

— А, вам вищого? аж айгон стоїть тополя, — од неї у нас нема вищої.

— Ех, дурак, я тібє по уху заєду!

— Заїдьте, заїдьте, пане, мати і вареників наварять.

Плюнув пан і подавсь.

От на другий день набрав той мірошник вівса, вивіз на ярмарок та порозставляв лантухи скрізь по колоді. Набіга на його знов той пан:

— Што ето ти продайош — авьос?

— Ні, пане, не ввесь — ще й дома єсть.

— Да нєт, я спрашіваю, пачом он?

— Та он, бачте, каже, по колоді.

— Да ти, дурак, нє вчерашній?

— Ні, пане, мати казали, що ось скоро мені вже тридцять два годи буде.

— Ну, — каже пан, — з тобою счепись, то й ярмарок пробалакаєш.

195. ЦИГАН ТА ЖУРАВЛЇ.

Послав пан цигана однести пару журавлїв до другого пана, та дає йому ще й листа. От циган вийшов у степ, аж у горі десь курлюкають журавлї, а тї, що у його в руках, і собі до їх озивають ся.

— А що, хиба в тебе там батько є?

А журавлї дужче.

— Ну, так лети погуляй, та не барись.

І пустив одного. Вже він ждав-ждав того журавля, нема його; пішов він з одним. Приходе й оддає панові те письмо і журавля. Пан прочитав письмо:

— А де ж, — пита, — другий журавель?

— А в письмі, пане.

— Як то?

— Та се ж вам от один, а другий у письмі записаний, от вам і двоє.

196. ЦИГАН ТА ПЧОЛИ.

Каже раз чоловік циганови:

— Коли хочеш меду, так полїзь, он там я у вербі пчоли назнав, то піддереш: тілько по обіщай що небудь Богові, щоб Бог поміг.

От циган зараз:

— Святий Микалаю, поможи менї, я тобі свічку таку поставлю, як кінська нога.

От злїз, а пчоли як обаранили його, летить він з верби. Бебехнув та й каже:

— Жди тепер, Миколаю, свічки хоч три годи!

197. ГОРОД УТЇК.

Стояв салдат на часах, зайшов у свою будку та й заснув. А в ночи якісь шалтаї йшли та й затаскали його з будкою, — він і не чув коли, — верстов за три. От він прокинув ся — зирк - зирк аж нема города, геть тілько мріє.

— Що за біс, — каже, — і приказу не було, а город увойшов!

198. САЛДАТ ТАНЦЮРА.

Ідуть два салдати ярмарком та й набачили, що жінки полотна білять та сорочки перуть. Зараз і змовились покрасти. От один як майнув по ярмарку та й знайшов шапувала, ходе той з своєю брунькою. Салдат до його:

— Пожалуста, заграй мінє.

— Як же я тобі заграю?

— Да вот как нібудь, а я тібє пріплачу.

Привів його до лїси, зачепив бруньку за пакілець та брунь-брунь, смика її: — Отак каже.

Той шапувал давай брунькать, а салдат у боки та:

Увесь свєт прахаділ,
Такіх музик нє ваділ...

Баби дивлять ся й роти пороззявляли, а другий салдат уже підлазе до полотен... так спину видно. От танцюра йому й гука, під танці наче:

Ей, Ильку,
Пригинай спинку!

А далї баче, що тому Ильковi вже нікуди брати, бо повні руки набрав, він і знову:

А жіноча рубаха
Да ні тот лї мєшок?

Рукава завяжи
Да што хоч положи.

Дає тому на догад. Той тодї убгав усе в жіночу сорочку, рукав завязав та й подавсь.

199. ЖІНКА - ГУЛЬВІСА.

— Жінко!
— Чого?
—Чи ти корову доїла?
— Доїла.
— А молоко де діла?
— Поїла.
— Чом же ти менї не зоставила?
— Трясця тобі, болячка тобі, вражому синові! Бач, його ще молоком годуй.

— Та брешеш, жінко: три днї, як я вже корову продав.

— Е, мужиченьку, то ж то вона тим і не ревла, що її дома не було вже.

200. ПОДЇЛИЛА.

Мати-мачуха, поклавши по-троху каші пасинкам, останню всю віддала синови, своєму, приказуючи:

— А ти, Марочку, вишкреби хоч горщик.

Так мов вона більше пеклуєть ся за пасимками, нїж за сином. А Марко:

— Якого ката тут вишкрібати, коли каші повен горщик.

201. ПЕРЕБРЕХАВ.

Розхвалив ся москаль перед мужиком своїми церквами та й каже:

— Е, брат, яка у нас церков большая! А дзвін такий, що і хата помістить ся; а як задзвонять, то за пядесять верст чутно!

— Е, — озвав ся мужик: — а в нас така церква, що батюшка верхи обїздить на сірій кобилї!

— От, ка-зна-що — перебив москаль, — та який же у вас дяк, що його чуть на всю церкву?

— Е, там такий голос, що на кажних дверях стоїть по два чоловіки, та викидають голос лопатами, а то б зовсїм люде поглухли.

202. МЕД.

Купив чоловік бідний у городї меду, а мачуха поїла його та на дїтей і звернула — нерідних двойко було. Звернула та ще й побила. От вони плакали - плакали, а тодї одно й каже:

— За віщо се нас мачуха била?

— Та, — каже, — за мед.

— А бачив ти, який той мед?

— Нї... кажуть такий, як решето.

— Нї бо, такий, як журавель.

203. НА ТОМУ СВІТЇ.

Їде бідний мужик дорогою, а пан їде шість ма кіньми й питаєть ся його:

— А звідки ти чоловіче?

А він каже сміючи ся:

— З того світу.

— А що-ж там наші батьки роблять?

— А що ж, вельможний пане, панам усюди добре сидять собі в казанах, а бідний мужик дрова рубає та під ними палить.

204. ПАРА ВОЛІВ.

Мужик один з другим заложив ся, і каже один, що буде з паном обідати.

— Ну добре, як пообідаєш, то я тобі пару волів дам.

Приходить до пана, вклонив ся низенько:

— Пане, я ще нікому про те не казав, але до пана прийшов питати: що б коштував отакий шматок золота?

І показав йому на руку. Пан зрадїв, думає: „отсе щастя: треба його пригостить добре„ то не мине те золого моїх рук. — І крикнув, щоб йому принесли горівки, напоїв його; дають обідати, той сїдає і обідає з паном; пан аж горить, хотїв би дізнати ся, де той шматок золота. От і питає:

— Ну, де ж твоє золото? що як би його принести?

— Та що ж пане, в мене нема, я питаю, що б він варт, як би його мати?

— Ото дурень!

— Я не дурень, пане, коли таким способом виграв пару волів.

І розказав йому, що то за штука і взяв в свого товариша пару волів.

205. ДАВ ШАГА.

Дав чоловік старцеві шага, а другі давали йому хто по денежцї, хто по полушцї, більше не давали.Старець зрадїв та так дякує чоло вікови. От чоловік і почав чванитись своїм до брим серцем, і що-разу, як зустріне того старця, зараз і пита:

— Адже я дав тобі шага?

— Та дали, паноче, поздоров вас Боже, жінкою й з дїтьми.

Знов зустріне:

— Адже я дав тобі шага?

— Та дали, паночеь, поздоров вац Боже, з жінкою й з дїтьми!

Отак щедрець той усе пита та й пита, вже аж набрид тому старцеві. От раз якось

знов, може, вже в двадцяте, знов питає у того нещасного старця:

—Адже я дав тобі шага?

Старець як зіпоне на його:

— Дав же, дав, щоб ти не діждав так давати з твоєю жінкою й з дітьми!

Перестав добрий чоловік питатись старця від сего разу.

206. ЗЛОДІЙ ЗАБЛУДИВ.

Забравсь у комору злодій та й потяг мішок сала. А хазяїн дочув ся, що хтось пораєть ся в коморі, та туди — там його й застукав:

— Чого ти сюди заліз?

— Заблудив.

— А сало ж навіщо взяв?

— Ну, ти ж кажи!

207. МУЖИК ТА ЖИД.

Було се десь на переправі через велику річку, от хоч би через Дніпро. Було там багато всякого народу. Був там жид, — ходить собі і нюха табаку; а мужикові давно хочеть ся понюхати, та нічого; просив він у жида, так не дає. Дивить ся мужик — ходить якась пані і теж таки нюхатабаку з табакирки. Він би і в пані попросив, та не сміє. Думав, думав, що йому робить; а табаки аж кортить понюхати. Не втерпів, та до пані:

— Пані, позвольте — не во гнів вам буде взяти у вас табаки на понюшку.

Пані дала йому. От мужик і повернувсь до жида, та й каже:

— От, бач, і пані, та не така свиня, як ти, — дала табаки.

208. ЧОМ БОГАТО ВОДИ У МОРІ.

Пігнав чоловік до моря напувати волів. Не пють води, а він усе приверта їх до неї; а далї й каже:

— Що за біс, чом вони не пють? Здаєть ся вже й пора б. Ке лиш, сам напю ся.

Ухопив раз — солона; хлиснув у друге — мов і солона і гірка.

— Е, — каже чоловік, — тим же її і богато, що її ніякий біс не пє.

209. МАЗУР.

Мазур сїдав на коня, та нїяк не сяде, усе з'сунеть. От він і молить ся:

— Ох Господи, поможи. Мати Божа, поможи! Всї святї, поможіть!

Та-як напружить ся, — так і опинив ся на другому боцї. То тодї.

— Та ну бо вже не всї відразу!

210. ШЕНЕЛІЯ — ЗЛОДІЙ.

Ночував салдат у баби та й поцупив там щось. Почала баба шукати та й знайшла у салдацькій шенелїї загорнене.

— На що ж ти, службо, взяв?

— Што? как? Смєєш ти салдата порочіть. Пайдьом сейчас к капитану!

— Та цить бо вже, цить! — каже баба перелякавши ся — ти, службо добрий чоловік то шенелїя твоя — злодїй.

211. ВИПРАВИВ СЯ.

— Та й дурний же ти який, пане-брате!

— Е, так великий.

212. ОДНАКОВО ЇЗДИТИ.

— Ляше, ти блудиш.

— Чорт його бери! Однаково їздити.

213. НЕВМІЛА ГОСПОДИНЯ.

Обідав циган у чоловіка. Подали борщ, кашу. Циган був добре голодний та як заходив ся біля того, то так наїв ся, що вже край. Коли се господиня подає ковбасу пряжену. Горе циганові: ковбаса аж пахне, лоскоче в роті, а їсти нікуди. Тоді до господині:

— Е-ех! — каже, — уміла, господинько, готувати, та не вміла давати.

214. ДОБРА КОЗА.

Шукав жид свою козу в лїсї та й знайшов, що вже її вовки розірвали. То він тоді:

— Ай коза! ай коза! Хоч розорвалась, та не подалась!

215. ТРИ ДУМКИ.

Віз мужик на ярмарок пана з жидом; тільки дорогою вісь поломилась, мусїли заночувати серед шляху.

— Ну що ж, ласкавий пане, каже мужик, я з того не винен, що така причина впала, але вже тепер лягайте спати, де хочете.

Ну, пан положив ся на килимку під деревом, жид на возї, а мужик, хурман той, біля коней, на облозї (наглядати,щоб часом коней не покрадено). Ну, нїчого, лїтньої пори ніч тепла, а зоряно так, що не надивитись! Лежать усї три та й думають кожен своє. Пан лежить, дивить ся на небо та й медитує:

— От же й на небі неоднаково: однї зорі менші, другі більші, знати б то шляхетнїйші, благороднїйші. А цікавий би я знати, за кого ж місяць проміж зорями: чи то за короля, чи то за попа?

Мужик дивив ся на небо та й каже:

— Хороше, Господи, як хороше на небі святому! а все ліпше, що небо так високо, а то люде й небо помежували-би: вельможні та дужі забрали б більші кутки, а иншим би менші дістались, а як кому, то й нічого б не досталось.

А жид позирнув у гору, покрутив головою та й помислив:

— Гіт! — а що то, як би в мене стільки кербелів було, скільки зірок на небі? ой вей мір! може б і на процент не давав!...

216. ЛІНИВІ ЛЮДЕ.

Лежить чоловік із жінкою в саду під яблунею, а на дворі дуже душно — пече, аж вялить; чоловік і каже:

— От добре б було, як би отсе яблуко впало просто мені в рот саме!

А жінка:

— І хочеть ся ото тобі говорити в таку спеку!...

217. ДОБРЕ ДУТЬ, ЯК ДАДУТЬ.

Прийшов салдат у шинк, а люде чай пють:

— Ех, вот би чайку напіть, да боюсь, што не абжеч ся!

— А ти, — кажуть, — дми!

— Да! добре дуть, як дадуть!

218. ДОПИТАВ СЯ ЖИД ЗЛОДІЯ.

Украв злодій у жида козу, взяв на налигач та й веде. Той його наздоганяє:

— Гей, слухай! слухай! На що ти взяв мою козу.

— На мотузок.

— Але за що ти її взяв?

— За роги.
— Але, питаюсь я тебе: що я тобі винен?
— А хиба я в тебе правлю?

219. ЦАПКА.

Був собі такий москаль захожий, — зайшов до нас та й живе. Та якось і вскочив у шкоду: у когось там щось украв. Згвалтував ся народ: — Проженімо його, кажуть, геть, щоб його тут і не було в нашому селї. — Дак де тобі: „На що, каже, мене проганяти, я ж таки з ваших і родом, і по вашому й балакати вмію.”

— А ну-ну, кажуть йому — як же то ти вмієш? А що се? — показуючи йому на чобіт.

— Чабот, — каже.

— А се як зветь ся? — питають ся, на горілку показуючи.

— Гарєлка!

— Ну, а отсе що?

— Сякіра, — хутенько москаль озиваєть ся.

— Добре мовиш, — кажуть на його, — а ну ж іще скажи: що се в тебе? — та й показують на його ж бороду.

Москаль тик-мик: не знає, що йому казать. Сказав би він борода, так не знає, чи так воно по нашому буде, чи нї. Думав-думав та й згадав, що наші москалїв, сміючи ся, кацапами звуть, — та як гукне:

— Цапка! — каже.

— Ще б пак не цапка! — кажуть йому. — А ну лиш іди собі з Богом та більше до нас не приходь!

Та й випровадили його.

220. ДОБРА КУХАРКА.

Казала невістка:

— Чорт його маму знає тую свекруху! Вона варить борщ у такому покотелї, як відро та увесь і поїдять, і ще їм мало, а я зварю в маленькому, то більше половини зостанеть ся.

221. БІДОЛАШНА БАБА.

Пішла стара баба до церкви й почула, що там вичитували, як то на тому світї буде плач, та скрежет зубів. Іде вона з церкви та так гірко плаче. Зострівае її чоловік:

— Чого ви, бабо, плачете?

— Та як же менї, синочку, не плакати, що прочитали в церкві, що буде на тому світї плач і скрежет зубами, — а чим же я скреготати-му, коли в мене нї однїсінького зуба нема?!...

222. БАБИН САЛДАТ.

Привели салдатів у село та по кватирах розводять. От один іде в ту хату, куди сказано, та тільки на поріг та як крикне:

— Трепечісь, бабка: твой салдат ідьоть!..

Так та бідна так перелякалась, що тільки жива.

223. ТАНЦЮРИСТА ДЇВКА.

—Чого ти дївко, танцюєш?

— Адже ж десь музики та грають.

224. ПШЕНИШНЕ.

— От біда! — каже жінка. — Все на житному та на житному сидимо. Скоро свято, — хоч би паляниць пшенишних напекти. Хоч би ти де вкрав, чоловіче, пшенишного борошна!

— Тю на твою голову! — каже чоловік. —Ще що вигадай! Та ж люде знають,що в нас нема пшениці, то зараз угадають, що краде-не.

— І, чоловіче! Та я так його спечу, що ніхто й не доберет ся в йому смаку — чи во но пшенишне, чи житне!

225. ЧОМУ ЖИДИ НЕ ХЛЇБОРОБАМИ.

— Іцку, чого жиди не хочуть бути хлїбо-робами?

— Ну, прошу вельможного пана, як би вони панові були хлїборобами, то хто був би панові жидом?

226. ЧИ ДАЛЕКО ДО СЕЛА.

— Дядьку, а дядьку! А скільки верстов буде до села?

— Та хто його зна!... Як ваші конї не по-томлені, то верстов з дванадцять буде, а як по томяєні, то й двадцять наберет ся.

227. ЗИМА ЛЮТА.

— Ой, то-то, куме, зима люта буде!

— Невже?

—Страшенні морози будуть!

— Та ну?

— Так буде холодно, що аж-аж-аж!

— А ти звідки те знаєш?

— Бо ж у мене кожуха нема.

228. КОНЇ ЖАЛЇЄ.

Їде чоловік, наздоганяє бабу: несе на пле чах великий клунок, ледви тягне.

— Сїдайте, бабо, я вас підвезу трохи! — каже чоловік.

— Ой, спасибі тобі, синочку!

Сіла та й держить той клунок на плечах.

— Та вам же тяжко, бабо, клунок держати, — положіть його на віз.

— Е, дай тобі, Боже, здоровля, що мене везеш, а то ще таку вагу на віз класти! Треба ж і коні пожаліти.

229. МОСКАЛЬ ТА МАЛЯР.

Москаль до маляра:

— Що ти малюєш?

— Бога.

— Намалюй мого батька.

— Чи ж я твого батька бачив.

— А Бога ти бачив?

230. ДОБРА БАБА Й САЖОТРУС.

На селї ще ніколи не було сажотруса, і люде його не бачили. А то раз ішов він на село до пана компни трусити. Іде лїсом, а баба гриби збирає. Побачила його, що такий чорний та страшний — певне чорт. А саме тут стежка розбігалась на два боки. Сажотрус і питаєть ся:

— Бабо, скажіть, якою стежкою ближче до села: чи правою, чи лївою?

А баба:

— Воно б правою й ближче, але бо там на кінци села стоїть хрест... то вже йдіть лївою, хоч і далї.

231. ПІВ БІДИ.

Була собі жінка та така скупа, не жалувала чоловіка: сама ласеньке їсть, а тому — хліб сухий. От купила одного разу ковбасу, та так щоб чоловік не знав. Половину з'їла, а

половину заховала в хижці. Та все ходить та пє воду. А чоловік і питає?

— Чого се ти, жінко, все воду пєш?

— От, напала якась біда, так і пєть ся вода!

А чоловік і помітив: мабуть воно щось є! Та з хати, мов за якимсь ділом та нишком у хижку, та намацав там тую ковбасу та й з'їв. Входить у хату, а жінка знов до водянки:

— Отсе якась біда, що пєть ся вода!

А чоловік:

— Та й я з'їв пів біди, — дай і менї води.

Жінка й не туди то, до чого він говорить. Згодом кинулась до ковбаси, аж там нї кріхотки.

232. ШВАЧКИ.

— Що ваші дївчата роблють?

— Шиють та співають.

— А мати що роблють?

— А що ж? Поруть та плачуть.

233. ГАРНО ПРИПРОХУЄ.

То завів до себе один господар беседу в свято. Посїдали гостї за стіл, поставлено перед їми мнясо, а господар і припрохує:

— Їжте, гостоньки мої любі! Ріжте собі печінки, крайте собі серце!

234. ЖЕНИХ.

Виріс уже парубок здоровий, та все не хоче женити ся. Батько його вмовляв, умовляв, щоб одружив ся, а далї ще й кума на поміч покликав.

— Та ожени ся, сину! — той каже. — Доки ж парубкувати меш? Що ти собі думаєш?

Се ж по всьому світу! Коли прийшов до літ, то мусиш оженити ся. Твій тато чотирма роками за тебе молодчий був, як оженив ся, а Бог його благословив, — щасливо прожив стільки літ із твоєю мамою.

— Еге, — каже розумний син, — а з ким же я буду женити ся? Добре було татови, що вони посватали маму, а я з ким женити му ся, з чужою?

235. ЧОМУ ДО КОРЧМИ ХОДИТЬ.

— Чому ти, Груцю, все до корчми ходиш?

— Ну, — говорить, — звісно чого: бо корчма до мене не прийде.

236. НЕ СХОЧЕ.

— Куме! на що бо ви вашого сина женитe? Та то ще дитина, воно ж іще дурне.

— Ба, кумоньку! То ж то й добре дурного оженити, бо як до розуму дійде, то сам не схоче.

237. НІКОЛИ РОЗБИРАТИ.

Стояли в літку салдати на селї, а далї вже треба їм було виходити.

— Слиш, бабка, — каже салдат на свою хазяйку, — завтра в паход, штоп рано всьо гатова було.

То та вже баба встала рано - ранесенько: наварила, напекла, нагодувала салдата, — радіє, що випроважає. Коли се як затуркотить тарабан, як схопить ся салдат та як почне пхати в ранець і своє й хазяйське, і своє й хазяйське. Баба репетує:

— Що ти, служивий, чи не здурів? Куди се ти моє добро забираєш?

А він як визвірить ся:

— Стану я, — каже, — роздивлять ся тепер, што твайо, а што майо, — так і в паход не паспєю.

Та й подав ся.

238. ЦИГАН ПРОСИТЬ СЯ НА НІЧ.

Просив ся циган до хазяїна на ніч.

— Приймітъ мене, мій хазяїне, на ніч, та не самого, а з сімейкою. Та там нас небогатечко; от тільки сам та сама, та він та вона, та дідуньо з бабунею, та татуньо з мамунею, та я, та жінка моя, та діточок двоє маленьких, троє більшеньких і той Іван, що несе ковбан, і той Данило що несе точило: а ще не всї — є пятеро в вівсї.

239. ПОВЕРШИВ.

—Так що, що він мене бив? А я його лаяв: лаяв-лаяв-лаяв, аж поки налаяв ся!

— А він же чув?

— Де там!

240. ПАЛИЦЯ.

Прийшов один жид до корчми і мав собі гарну палицю. А в корчмі сиділо два чоловіки та й давай чіпляти ся, нї сїло, нї впало, до жида.

— Дивись, — кажуть, — се нашого старшини палиця! А де се ти її взяв, жиде? Украв, га? признавайсь!

Жид мовчить, уже й злякався, хоч палиця та не крадена, а його власна. Коли саме на се входить старшина до корчми. Тії причепи зараз до його.

— А правда, то ваша палиця? Чи не вкрав її жид у вас?

Старшина глянув на палицю: та й гарна! І закортіло йому ту палицю відняти.

— А й справді се моя! Де се ти її узяв, жиде?

А жид уже оханувсь, питає:

— Чуєте, пане старшино, — то ваша палиця? Візєміть, як ваша!

Старшина бере.

— Так, — каже жид, — добре! У нашім селї злодії обікрали церкву і тую палицю там покинули, забули; а люде дали її менї, щоб я йшов у сьвіт: хто буде казати, що то його палиця, — той церкву обікрав.

Старшина тодї туди-сюди... Та що робити? Не то палицю віддав, а ще й заплатив жидови, щоб нікому не казав.

241. ГАРНИЙ ЧОЛОВІЧОК.

— Чи не крав ти?
— Та крав.
— А жінки чи не бив?
Та бив.
— А пакостів сусїдови чи не робив
— Та робив.
—Може й постів не додержував?
— А боронь мене, Боже! Чи я ж невіра?

242. НЕ ВТОРОПАВ.

Украв салдат у хазяїна леміш та й сховав у свій ранець. А жінка й кинулась:

— Де, чоловіче, леміш?

А чоловікові не хотіло ся шукати, бо вже був вечір і спати лягали. Так він:

— А там де небудь. Хай завтра вранції знайдемо.

А салдат лежачи почув та собі й думає:

— Вот шельмєц! Как ето он узнал, што леміш у ранцє? Он колдун!

Та як хазяї поснули, встав тихенько, виняв той леміш із ранця та й положив туди, відкіля взяв був.

243. ЦИГАНОВА ПРАВДА.

Побили цигана за якусь крадіж люде, а він іде сам собі, зітхає, та:

—Е-ех! Нема в світї правди, тільки в мене та в Бога трошки!

244. МАЙСТЕР.

Каже син до тата:

— Геблюйте, геблюйте, тату, — я зайду та сокирою поправлю за вами.

245. КУПЦЇ.

— Як у вас люде живуть? Чи з самого хлїба живуть, чи може шевцюють, чи бондарюють, чи які инші майстри?

— Ні, пане, у нас усї люде купцї.

— Купцї? Як то так? Чим же вони торгують?

— Хлїбом, пане.

— Як то? Перевозють звідки да тут на бариш перепродують, чи як?

— Ба нї! Отсе як намолоте в зимі чоловік, то кожне і несе продає, — ото й купець. Ну, а прийшла весна, нема чого їсти, — йде відкуповує назад, — знов купець. Хиба ж і не купцї?

246. УЧЕНИЙ СИН.

Мав чоловік - хлїбороб сина та й оддав його вчити ся до міста. Синок не дуже вчив ся,

більш того, що байдики бив. Приїздить із школи до дому на літо. Питає батько:

— Ну, чого ж тебе там учено, сину?

— Всього, — каже син. — По латинсько му розмовляти учено.

А ну-ну, — каже батько, а саме тоді накладав гній на віз, — як же то? От скажи, як по латинському називаєть ся гній?

— Ну, як же там? Гноятус, — каже син.

— А вила? — питає батько.

— Вила... вилатус!

— А віз?

— А віз... звісно, — возатус.

— Ге! — каже старий, — та й добре ж те бе вивчено! Годі ж уже вчити ся, а бери вилатус, а ними гноятус та отуди на возатус!

247. ДЖИҐУН.

Ішло троє хлопців і один у одного й пита ють:

— Що тобі мати наварила?

Один каже: — Галушок.

Другий: — Кулішу.

А третій: — Зварила мені мати джиґуна. Я їв, їв, та хотів Богу помолити ся, так ніяк не можно: все їсти хочеть ся.

А джиґун, то — самий сирівець.

248. ВЕЛИКИЙ МАЙСТЕР КРАВЕЦЬ.

Я собі майстер пан! Я три тиждні на робо ті був, трьом старшинам кожухи шив, тринадцять способів знаю мішки шити. Пішов я до коршми і кажу музиці:

— Грай мені!

А мужик репаний каже музиці:

— Грай мені!

Я крикнув:

— Нї, менї!

А мужик репаний три днї руки від гною не вмивав, як лусне мене по зубах, то я всякий смак стратив. Устав а, хотїв йому так дати, щоб він і ноги задер, та думаю собі — ще руки об його вкаляю!... Та й пішов собі. Приходжу до дому. Жінка, як звичайно господиня, дає менї картоплї до картоплї... А я їсти не можу: смак утратив.

249. ГАЛУХ.

Пішла жінка до криницї по воду та й набрала з водою жабу. Принесла до дому, налила води в горщик, поставила, щоб закипіла, і не бачила, як жаба в горщику опинила ся. Вбігає в хату маленький її син і питає:

— А що то, мама в горшку буде?

—Галушки.

Хлопець став проти печі та й дивить ся.

А вода почала нагрівать ся, то жаба й вилазить з води та й спинаєть ся на вінця. То хлопець:

— Мамо! а найстарший галух очі витріщив!

250. НЇКОЛИ ЖУРИТИ СЯ.

— Парубче, твій батько вмер!

— Стривай трохи, — дотанцюю!

251. У НАС ЩЕ ХВАЛИТИ БОГА.

То був колись такий лютий пригінчий пан ський, — усе бив людей. Ото одного разу ухопив якогось парубчака молодого та й давай його періщити, а той репетує. Коли се на той саме час надходить у двір з другого села чоловік подорожній. Поздоровкались, роспитались, за яким той дїлом.

— А що ж там по світах чувати? — питає пригінчий у того захожого.

— Ат! що чувати! — той одказує. — Біда! бють і плакати не дають.

—А чуєш ти, йолопе! — говорить пригінчий до хлопчака, що тим часом сльози утирав, — яка біда у людей: і бють і плакати не дають!... А в нас ще, хвалити Бога: що-дня наревеш ся, скільки схочеш.

252 НЕОДНАКОВИЙ СУД.

Здибали ся мірошник із шинкарем у пеклї та й збалакали ся, хто за що сидить там.

— Ти за що? — питає мірошник шинкаря.

— Бо не досипав.

— Гай-гай! — покивав тодї головою мірошник, — який же неоднаковий суд! Ти не досипав та в пеклї сидиш, а я як розмір брав, то було з верхом коряк насиплю, ще й зверху притопчу, — а отже й я тут опинив ся!...

253. ДОБРИЙ БАТЬКО.

Стояв циган шатром, а зима була люта. За день намерзли ся і циган, і циганка й циганчата так що аж-аж-аж!... Приходить ніч, треба лягати спати, а циган ухналї зубами кує та й каже:

— То ж то менї холодно, а як же вам, діточки!

Дїточки й зовсїм у плач, а він тодї:

— Лягайте, дїтки, на мене, — нехай уже я замерзну.

254. ПАНСЬКА ЧУПРИНА.

Купав ся пан-лях та й став потопати. Репетує:

— Ратуйте, хто в Бога вірує!

А сам от-от уже захлинеть ся.

Почув чоловік, прибіг, ускочив у воду, вхопив пана за чуприну та й витяг із води. Пан тому мужикови не здякуєть ся, виняв гроші, дає. Коли се надходить другий пан-лях.

— А цо то? — питає.

— Вицьонґнол мнє з води! — одказує сей.

— А відзялем, відзялем, як он цєбє за чуприне цьонґнол, — говорить той.

— За чуприне? — аж скрикнув сей. А ти пся крев! То ти не знаєш, що тільки пан має право за чуприну мужика тягти! Сто нагаїв йому в шкуру!

А тут уже набігли панські слуги. Як ухопили того бідолаху, як простягли, — дали сто нагаїв!

255. ГУРТ.

— Чом се ви, бабо, не сядете до гурту? — питають сердиту бабу.

— Я сама собі гурт!

256. ДОБРИЙ СИН.

— Бач, синку, як ти був малий, як я тебе доглядав та годував; а ти мене старого і годувати не хочеш.

— Так добре, що в мене горло було як у того шияченяти: а у вас тепер, як та халява, так чорт її й напхає.

257. ДОБРЕ ПРИЙМАЄ.

Прийшов кум до куми в гості. А вона, зрадівши, та й варить йому яйце. А дітей купа, то кожде собі:

— Мамо, менї яйце! Мамо, менї яйце!

А вона:

— Цитьте, дїти, цитьте! Кум не свиня, щоб сам цїле яйце з'їв!

258. БАСЛАЇ.

Везе Литвин двох семинарів-богословів до дому з Чернїгова на різдвяні свята. Везе, а на дворі мороз та ще й з вітром. Бились, бились, насилу добились до якоїсь корчми, що над шляхом стояла. Заїхали в двір, стали, пішли в шинк погріть ся. Погріли ся трохи, може й закусили, — далї вже треба й їхати. Хлопцї ще в хатї, а Литвин пішов уже до коней.

Коли се підїздить другий Литвин. Підїхав, став.

— Здаров, земляк!

— Здаров!

— А што вязьош?

— А што ж вано: риба аль птіца?

— Нє, царковни вєщі.

259. СОБІ РОБОТА, ЛЮДЯМ РОБОТА.

— Молодице! — каже господар до женчихи, — отже ми одно їли, одно пили, а чому за мною по два снопи, а за тобою по одному.

— Ге! — відказує молодиця, — бо ви, пане господарю, собі робите, а я вам.

260. ОЖЕНИВ СЯ.

— А що, вже оженив ся?

— Оженив ся.

— А що молоде взяв, путяще?

— Молоде! сорок літ ходило без запаски, а сорок у запасці.

— А надано що за нею?

— Надано. Дванадцять кобзарів та дванадцять послухаторів, — коли хоч, щоб усі були вкупі, то збирай по шляхах.

261. СЛАСТЬОНИ.

Якийсь москаль, у Таганрозі, чи що, заходивсь састьони пекти та продавати. „От, думає, забагатію!"

Коли й натрапив на якогось заробітчанина та й каже:

— Вот што малий: ти заплаті мнє палтіну, а уш я тєбя сластьонамі накармлю!

— Гаразд! — каже чоловік. — Тільки щоб годував поки їстиму.

Згодив ся москаль. І почали: той пече, а сей їсть. Як напече отсе ваганки, то той згребе обома руками, видавить олію та в рот... Звісно, чоловік виробив ся, виголодовав ся, то богато з'їсть. Москаль уже питаєть ся:

— Іншо? Може буде?

— Та де там буде?...

От той пік-пік, пік-пік... та тоді як швиргоне сковорідку, як крикне:

—Скавародку с'єш!... Міня с'єш!...

262. ПЯТНИЦЯ.

Ішов козак шляхом, а на колоді сиділа дівчина.

— Е, гарна дівчина!... Пожартував би, та пятниця!

А вона йому:

— Козаче! завтра субота буде, та дівчини не буде!

263. ТРЕБА СКРІЗЬ ПРИЯТЕЛЯ МАТИ.

Прийшла баба до церкви, обмінила дві свічки та й пішла до образа св. Михайла. Поклонила ся та й ліпить — одну свічку святому, а другу чортові. А люде штовх її та нишком:

— Що се ви, бабо, робите! Таж то нечиста сила!

— Е, люде добрі! хто його знає, де доведеть ся бути, — треба скрізь приятеля мати.

264. НЕВЕРЕДЛИВИЙ САЛДАТ.

Один салдат став на кватирю та й умовляєть ся з господинею:

— Ти міня, тьотушка, не гані: я челавєк добрай.

— Та знаю я, знаю! Усі ви, москалї, добрі, — аж нікуди!

— Нєт, тьотушка, я нє такой, как другіє прочіє, ілі как твой муж. Кат прідьот, так і на чньот крічать да камандовать: — „Давай борщ! давай кашу! Давай то! Давай сьо!" А я, тьотушка, челавєк прастой: мнє адну куріцу сваріш, другую іжжаріш, да єнтіх штук нєскалька спектьош, што на скавародкє падпєкают ся да маслом падлївают ся, да єнтіх, што с тварагом анї, — в смєтанкє єдят — дєсятачков нєсколько да і будет мнє на нєньок!

265. КОЛИ МОЛОКА НЕ ГРІХ.

— Боже наш, Боже! коли того молока не гріх?

— Брате! як немає.

266. УМИВАННЯ.

Устав Іван удосвіта та просто й пішов до шинку. Увійшов, аж нікого нема, — кудись жид одвихнувсь. Він і заходив ся коло чарочок — одну та другу, та третю. А жид вернув ся та й почув з другої хати.

— А хто там такий?

— Се я, Йван.

— А що ж ти там робиш?

— Та що? вмиваю ся.

— Ну, ну! Озьми булку та втри ся!

267. ДІВКА ПІСЛЯ ДМИТРА.

До Дмитра дівка хитра, а по Дмитрі — хоч комін витри. Як іде в вечері, а стовп сто їть, то вона каже:

— Добривечір вам, дядьку!

А собаку стріне та й питає:

— Чи не в старости ви, дядьку, йдете?

268. ЖАЛІСЛИВИЙ ДЯК.

Був дяк на селї, добрий опіюка. Прийшов страсний четвер, а він упив ся та й не прийшов на страсти. Другого дня біжить вулицею похмеляти ся, перестрівають його люде та й питають:

— А чому, пане-дяче, на страстях не були?

— Ой, люде добрі! Як згадав я, як жиди Ісуса Христа мучили, то так менї жалко його стало, що з того жалю випив трохи та й на страсти не пішов.

Аж ось приходить Великдень. Ізнов дкупив ся та й не прийшов до церкви. І таки знову люде питають:

— Ой, людочки добрі, парахвіяне мої любі! Так я зрадів, що Ісус Христос воскрес, що таки пішов до коршми та трохи я укинув з радощів...

269. НІКОЛИ ДОЖИДАТИ.

Їхав чоловік на ярмарок і зострілп його в лісї розбійники. Пограбували його та ще й хочуть повісити. Ті кажуть вішати, а ті — нї. Сперечають ся, а чоловікови надокучило слухати, так він:

— Та нуте бо вже або вішайте, або пускайте, бо менї на ярмарок треба!

270. ДОБРЕ ПІДДУРІВ.

Пішов циган красти садовину, переліз через тин та хильшем-хильцем під грушу, потрусив та й збира. А було місяшно, то хазяїн і вглядів. Підійшов тишком-нишком із заду та за чуприну хап!

— То ти так? Навчу ж я тебе в чужий сад лазити!

А циган:

— Ой, пане-господарю! будьте ласкаві, що хочете зо мною робіть, — хоч живцем шкуру здеріть, — тільки через пліт не перекидайте! Помилуйте!

А хазяїн розсердившись:

— А, сякий-такий! То ти будеш у мене груші красти, а я тебе милувати буду?

Та як ухопить цигана та через пліт його гуп! А циган скочив на ноги, як кіт, та ще й уклонив ся:

— Дай же тобі, Боже здоровля, чоловіче, що ти мене ще й підсадив! Тепер шукай вітра в полї!

Та навтїки!

271. ЦИГАН - КОНОВОД.

Украв циган кобилу, а його наздогонили, впіймали та й привели до ґратуша в громаду. Люде на його:

— А, злодюго! а коноводе!

А циган:

— Біг-ме, панове-громадо, — який же я злодій? Щоб у моєму міху дух заперло, щоб моє ковадло роскололо ся та молоток вищербив ся, коли я кобилу вкрав? А ось як, люде добрі, се було. Іду я вулицею, та так поспішаю ся... Аж упоперек вулицї коняка лежить. Пасла ся, пасла ся та й лягла. А коняка велика, а вулиця вузенька, — ніде пройти, ніколи обійти. Хотїв я переступити, та тільки однією ногою переступив, а вона як ісхопить ся, як понесе мене!... Гора — не гора, пліт — не пліт, окіп — не окіп!... Я що маю сили держу її та кричу: Тпру, гнїда! тпру, гнїда! А вона біжить! А вона біжить!... Та й забігла зо мною аж на друге село... Та сї парубки, — дай їм, Боже, здоровля! — зупинили її та й сюди привели.

А де ж на їй ремінна вуздечка взяла ся? — питає громада.

— Гп, люде добрі! — каже циган, — та хиба там роздивити ся, де що взяло ся, коли ми так бігли, що все тільки мельк-мелькмельк перед очима!..

272. ДОРОГІ ЧОБОТИ.

Служив наймит у жида, відійшов та й за ніс жидівські чоботи. Жид запізвав його до суду, щоб наймит заплатив йому за чоботи — десять карбованців.

— Змилуйтесь, пане суддя, — просить ся наймит, — де ж таки за такі чоботи десять карбованців! Та гляньте на їх, яке се дрантя: всї в латках!

Питаєть ся суддя в жида:

— Як же ви їх так цїните?

— О, пане суддя! — каже жид — як я їх цїню? О, то я дуже добре їх цїню! Слухайте сами, пане суддя. За нові я оддав за їх шість рублїв; тодї оддав пришити пришви, — ну, то вже девять рублїв. А ще на їх десять латок, — ну, яка там по пятаку, яка по злоту, — то й буде карбованець — от вам і десять. Хиба ж нї.

273. ОЧИЩЕНЄ.

До одного москаля убрав ся в хату злодїй. Та підлїз під покутя, бо там була завіска, — так він підлїз під ту завіску.

От той москаль пішов у ту хату Богу молити ся, став на колїна та й просе:

— Господі, ачісті душу маю!

А той за завіскою й каже:

— Ачіщу.

— А той москаль ізрадів та й упять про сить:

— Ачісті і жану маю!

— Ачіщу.

— Ачісті і дєтак маїх!

— Ачіщу.

— Ачісті і зятька маво!

— Дак нє успєю.

От москаль помоливсь Богу і пішов у другу хату та й хвалить ся жінці:

— Вот, жана, нас Гасподь любіть і гаваріть ка мнє і гаваріл, што ачістіть душі наші — і табє, і мінє, і дєтак наших.

А жінка й каже:

— А зятька?

— Дак гаваріл, нє успєю.

От полягали, а в ту хату ніхто не пішов ночувати. Як усі поснули, злодій виліз та й забрав усе добро їх. Вони як прокинулись, подивились, — коли як раз очистив. Тоді москаль той і каже:

— Вот гаваріл, што ачіщу, — вот і ачістіл. А зятька нє успєл.

274. ТРИ ЮШКИ.

Жалїв ся старий батько синові, що не годує його невістка, та й голодний повсякчас. А вона:

— Хиба ж я тата не годувала? Сьогоднї вже тричі годувала: вареники зварила — юшку йому дала, картоплю зварила — юшку дала, яйця зварила — юшку дала. Три юшки, тату їли, та ще вам мало?

